

Herziening GVB: gevolgen voor Technische Maatregelen (TM)

Marloes Kraan (IMARES), Martin Pastoors (IMARES),
Sarah Verroen (Saar) en Rosemarie Nijman (IMARES)
Rapport C032.14

IMARES Wageningen UR

(IMARES - Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies)

Opdrachtgever:

Ministerie van EZ
ir. H.R. Offringa
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

BAS code: BO-20-010-008

Publicatiedatum:

4 maart 2014

IMARES is:

- een onafhankelijk, objectief en gezaghebbend instituut dat kennis levert die noodzakelijk is voor integrale duurzame bescherming, exploitatie en ruimtelijk gebruik van de zee en kustzones;
- een instituut dat de benodigde kennis levert voor een geïntegreerde duurzame bescherming, exploitatie en ruimtelijk gebruik van zee en kustzones;
- een belangrijke, proactieve speler in nationale en internationale mariene onderzoeksnetwerken (zoals ICES en EFARO).

P.O. Box 68 1970 AB IJmuiden Phone: +31 (0)317 48 09 00 Fax: +31 (0)317 48 73 26 E-Mail: imares@wur.nl www.imares.wur.nl	P.O. Box 77 4400 AB Yerseke Phone: +31 (0)317 48 09 00 Fax: +31 (0)317 48 73 59 E-Mail: imares@wur.nl www.imares.wur.nl	P.O. Box 57 1780 AB Den Helder Phone: +31 (0)317 48 09 00 Fax: +31 (0)223 63 06 87 E-Mail: imares@wur.nl www.imares.wur.nl	P.O. Box 167 1790 AD Den Burg Texel Phone: +31 (0)317 48 09 00 Fax: +31 (0)317 48 73 62 E-Mail: imares@wur.nl www.imares.wur.nl
--	--	---	--

© 2013 IMARES Wageningen UR

IMARES, onderdeel van Stichting DLO.
KvK nr. 09098104,
IMARES BTW nr. NL 8113.83.696.B16.
Code BIC/SWIFT address: RABONL2U
IBAN code: NL 73 RABO 0373599285

De Directie van IMARES is niet aansprakelijk voor gevolgschade, noch voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van IMARES; opdrachtgever vrijwaart IMARES van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag weergegeven en/of gepubliceerd worden, gefotokopieerd of op enige andere manier gebruikt worden zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

A_4_3_1-V13.3

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Samenvatting.....	5
1. Inleiding.....	6
1.1 Aanpak	7
1.2 Methodologische verantwoording interviews.....	7
2. STECF evaluaties in 2012 en 2013.....	9
3. Artikelen van EG Verordening Nr. 850/98 die veranderd zouden moeten worden.....	12
3.1 Algemeen	12
3.2 Titel II Netten en bepalingen inzake het gebruik ervan	12
3.3 Titel III – Minimummaat van Mariene Organismen	13
3.4 Titel IV Bijzondere bepalingen betreffende het vissen op bepaalde mariene organismen.....	13
3.5 Titel V beperkingen ten aanzien van bepaalde visserijmethoden en aanverwante activiteiten	14
3.6 Titel VI Specifieke Bepalingen voor het Skagerak en het Kattegat	14
3.7 Titel VII Technische Bepalingen.....	14
4. Artikelen die herzien zouden kunnen worden (regels die bijdragen aan discarden)	15
4.1 Titel II Netten en bepalingen inzake het gebruik ervan	15
4.2 Titel IV Bijzondere bepalingen betreffende het vissen op bepaalde mariene organismen.....	15
5. Gesprekken met vissers.....	16
5.1 Herziening technische maatregelen	16
5.2 N2000.....	29
5.3 Rol vissers in beheer	31
6. Discussie en conclusie.....	34
7. Dankwoord	37
8. Kwaliteitsborging	38
Referenties	39
Verantwoording	40
Bijlage A. Technische maatregelen.....	41

Bijlage B. Soorten genoemd in verschillende Europese richtlijnen	43
Habitatrichtlijn.....	43
Vogelrichtlijn.....	44
Schelpen en Kreeften	45
Haaien en roggen	45
 Bijlage C. Vragenlijst	 46

Samenvatting

Medio 2013 is het Gemeenschappelijke visserijbeleid herzien. Een belangrijk element in de herziening van het GVB is de aanlandplicht, hetgeen een fundamentele wijziging betekent van het visserijbeleid. Een tweede element in de herziening van het GVB is de regionalisatie. Hierbij zullen lidstaten een grotere rol gaan spelen in het beheer van de regionale zeeën. In lijn met deze ontwikkeling zullen ook de technische maatregelen grondig herzien worden. Het ministerie van Economische Zaken (EZ) wil zich daarop voorbereiden. Dit rapport is bedoeld om een *eerste aanzet* te geven tot de discussie over de herziening van de technische maatregelen.

Het ministerie heeft IMARES gevraagd deel te nemen aan de evaluaties die door het STECF gehouden worden in 2012 en 2013; de technische maatregelen (EG Verordening Nr. 850/98) tegen het licht te houden met het oog op de aanlandplicht; en interviews met vissers te houden over innovatie en de technische maatregelen in relatie tot de herziening van het GVB, N2000 en de Kader Richtlijn Marien.

IMARES heeft deelgenomen aan de twee evaluatieve bijeenkomsten van het STECF. In dit rapport wordt in hoofdstuk 2 gebruik gemaakt van die rapporten om een kader te schetsen van wat technische maatregelen zijn, waarom ze moeilijk te evalueren zijn en hoe de implementatie waarschijnlijk verbeterd kan worden door de vloot te betrekken bij de ontwikkeling. In hoofdstuk 3 en 4 worden de technische maatregelen bekeken in het licht van de aanlandplicht. Alle referenties die in de huidige Technische Maatregelen gemaakt worden naar het niet mogen aanvoeren of het het overboord moeten zetten van (delen van) de vangst zouden herzien moeten worden. Daarnaast moeten de bepalingen die gaan over automatische sorteermachines en over fysische en chemische bewerking van vis aan boord wellicht herzien worden. De percentuele vangstsamenstellingen zouden het beste ook herzien worden aangezien ze bijdragen tot discards.

In hoofdstuk 5 wordt verslag gedaan van de interviews met de vissers over regelgeving en innovatie, de aanlandplicht, N2000 en visserijbeheer. IMARES heeft daartoe een zestal lange interviews gehouden. Er is voor gekozen om met een beperkt aantal innovatieve, actieve vissers lang door te praten en de interviews letterlijk uit te werken. Innovatieve vissers omdat het ministerie in de opdrachtverlening aangegeven heeft geïnteresseerd te zijn in de relatie tussen innovatie en regelgeving. Lange interviews omdat we met name geïnteresseerd waren in het goed begrijpen van de *beleving* van de vissers; dus we wilden 'rijke, gedetailleerde antwoorden'. Dit beperkt uiteraard het aantal gesprekken dat gevoerd kan worden en de kleine schaal heeft uiteraard implicaties voor de reikwijdte van het onderzoek. De interviews hebben geleid tot een aantal uitgewerkte voorbeelden van hoe regelgeving direct en indirect bijdraagt aan discards. Vissers geven aan behoefte te hebben aan regels die aansluiten bij de visserijpraktijk en geven voorbeelden van hoe dat nu niet het geval is. In de gesprekken die met de vissers gevoerd zijn over de relatie tussen regelgeving en innovatie is duidelijk geworden met name de olieprijs een stuwende factor is geweest op de grootscheepse transitie in de Nederlandse visserij en dat veranderende regelgeving (N2000 bijvoorbeeld) slechts ten dele invloed heeft gehad. Zo ervaren vissers dat het micro-management in de regelgeving, innovatie en een flexibele bedrijfsvoering hindert; vissers worden beperkt in hun ruimte om dingen uit te proberen door de gedetailleerde en complexe regelgeving. De vissers geven aan dat de relatie tussen overheid en visserij gekenschetst kan worden door wantrouwen – van overheid naar vissers om ruimte te geven dingen te ontwikkelen ('dat zal wel bedoeld zijn om meer vis te vangen') en van vissers naar de overheid om informatie te delen ('dat zal wel tegen ons gebruikt worden'). De vissers gaven aan dat ze graag een grotere rol weggelegd zien voor de visserij met betrekking tot beleidsontwikkeling, waarbij dan wel problemen van vertrouwen en representatie opgelost moeten worden. De vissers zouden graag zien dat beleidsmakers vaker hun oor te luister leggen bij de sector, dat beheer adaptiever en flexibeler zou zijn en meer gericht op het belonen van goed gedrag.

1. Inleiding

In verband met de herziening van het gemeenschappelijke visserijbeleid (GVB) medio 2013 verwacht het ministerie van Economische Zaken (EZ) dat snel daarna ook een nieuwe regeling voor technische maatregelen zal worden ingevoerd. Een belangrijk element in de herziening van het GVB is immers de aanlandplicht, waarbij discards van commerciële soorten (ondermaatse vis en over-quota vis) aangeland moeten worden. Dat is een fundamentele wijziging van het visserijbeleid, aangezien in de huidige wetgeving vissers verplicht zijn discards van commerciële soorten overboord te gooien. De aanlandplicht wordt vanaf 1 januari 2015 gefaseerd ingevoerd, beginnend bij de pelagische industrie, tot 2019 wanneer alle visserijen en vissoorten onder de aanlandplicht vallen. Onderdeel van de implementatie van het nieuwe GVB is een herziening van de technische maatregelen. Deze zal naar verwachting eind 2014 beginnen. Hoe vergaand die herziening van de technische maatregelen precies zal zijn is nog niet duidelijk. Al in 2009 werd gezegd dat de technische maatregelen herzien moesten worden, maar herziening is al die tijd uitgesteld.

Een ander element in de herziening van het GVB is de regionalisatie. Regionalisatie betekent dat lidstaten een grotere rol gaan spelen in het beheer van de regionale zeeën. Dus de lidstaten die grenzen aan de Noordzee gaan gezamenlijk nader invulling geven aan het visserijbeleid van de EU met betrekking tot de Noordzee. In lijn met die ontwikkeling is de verwachting dat de technische maatregelen grondig herzien zullen worden en omgezet worden in een kaderverordening waarbij de details geregeld zullen gaan worden per regionale zee in meer-jaren beheerplannen en discardplannen (artikel 9.1, 9.5, 18.1 uit het herziene GVB). De EU heeft daarbij de ambitie om de regelgeving ook eenvoudiger te maken en minder gedetailleerd (Green paper 2009: 10), stakeholders te betrekken (middels de RACs) bij de ontwikkeling van die beheerplannen (artikel 18.2 uit het herziene GVB) en vissers meer verantwoordelijkheid te geven middels *results based management* (Green paper 2009: 11-13). Vooral nog is nog niet in detail uitgewerkt hoe dit zijn beslag moet krijgen in de praktijk.

Het ministerie wil zich middels het BO project 12.04-001-047 voorbereiden op de herziening van de technische maatregelen. Daartoe heeft ze IMARES drie dingen gevraagd:

1. Bijdragen aan de evaluaties die door het STECF gehouden worden in 2012 en 2013.
2. Analyseren en beschrijven:
 - a. welke artikelen in de huidige technische maatregelen (EG Verordening Nr. 850/98) *moeten* in het licht van de aanlandplicht herzien worden?
 - b. Welke artikelen in de huidige technische maatregelen dragen bij aan discards en worden om die reden het beste ook herzien?
3. Interviews met vissers teneinde een beter beeld te krijgen bij hoe de Nederlandse demersale vloot in denkt te spelen op de aankomende wijzigingen in de technische maatregelen, gelet op herziening GVB (met name aanlandplicht) en op verplichtingen uit N2000 en Kader Richtlijn Marien.
 - a. Hoe kan de selectiviteit van de visserij verbeterd worden?
 - i. Zijn er nieuwe (TM) regels nodig om dat mogelijk te maken?
 - ii. Welke regels zouden moeten worden geschrapt om de selectiviteit te verbeteren?
 - b. Welke innovaties zijn er in de vloot gaande en hoe worden die nu beïnvloed door TM regels.

1.1 Aanpak

IMARES heeft deelgenomen aan de twee evaluatieve bijeenkomsten van het STECF. De eerste werd gehouden in oktober 2012, daaraan hebben Marloes Kraan en Martin Pastoors deelgenomen. Tijdens deze bijeenkomst werd teruggekeken naar het ontstaan van technische maatregelen en werd beoogd de technische maatregelen te evalueren. De tweede werd gehouden in maart 2013, daaraan heeft Edwin van Helmond deelgenomen. Tijdens deze bijeenkomst werd in feite vooruitgekeken naar hoe technische maatregelen een rol kunnen spelen in relatie tot de herziening van het GVB en stond *results based management* centraal. Beide bijeenkomsten hebben geresulteerd in rapporten (zie referentielijst), en van beide bijeenkomsten is terugkoppeling gegeven aan het ministerie vanuit het CVO. In dit rapport wordt in hoofdstuk 2 gebruik gemaakt van die rapporten om een kader te schetsen van wat technische maatregelen zijn, waarom ze moeilijk te evalueren zijn en hoe de implementatie waarschijnlijk verbeterd kan worden door de vloot te betrekken bij de ontwikkeling.

De analyse van de huidige technische maatregelen (EG Verordening Nr. 850/98) in relatie tot de aanlandplicht (artikel 15 in het vernieuwde GVB) is weergegeven in hoofdstuk 3 en 4. Hierbij is een verdeling gemaakt tussen artikelen die veranderd *moeten* worden omdat ze direct strijdig zijn met de invoering van de aanlandplicht (hoofdstuk 3) en artikelen die heroverwogen moeten worden omdat ze strijdig zijn met het principe van de aanlandplicht en *indirect* bijdragen tot discards (hoofdstuk 4).

Tot slot heeft het ministerie IMARES gevraagd interviews te houden met de vloot over de relatie tussen innovatie en regelgeving. Het ministerie wil weten hoe de Nederlandse vloot in denkt te spelen op de aankomende wijzigingen in technische maatregelen, gelet op herziening GVB (met name aanlandplicht) en op verplichtingen uit N2000 en KRM. Verwacht wordt dat de vloot zal innoveren om de selectiviteit van de visserijmethoden te verbeteren en de impact van het tuig op de bodem te verminderen. In de volgende paragraaf wordt een methodologische verantwoording gegeven van de interviews met de vissers.

1.2 Methodologische verantwoording interviews

Er is voor gekozen om met een aantal innovatieve, actieve vissers in lange interviews (tussen de 2 en 4 uur) te praten over regelgeving en innovatie, de aanlandplicht, N2000 en visserijbeheer. Innovatieve vissers omdat het ministerie in de opdrachtverlening aangegeven heeft geïnteresseerd te zijn in de relatie tussen innovatie en regelgeving. Deze vissers hebben ervaring opgedaan met innovatie-trajecten (bijvoorbeeld VIP projecten) en/of het vissen met de nieuwere tuigen zoals bijvoorbeeld puls en flyshoot. De aanname daarbij is dat juist bij innovatie van tuigen en technieken vissers aan zullen lopen tegen beperkingen voortkomend uit regelgeving. Het is belangrijk die beperkingen te kennen. Een tweede aanname is dat innovatie nodig is voor de vloot om vorm te kunnen geven aan nieuwe afspraken in het GVB (aanlandplicht) of voortkomend uit N2000.

De interviews zijn, met toestemming van de vissers, opgenomen. Met de vissers is afgesproken dat zij in de rapportage anoniem worden geciteerd. De gesprekken werden aan de hand van een vragenlijst gevoerd, maar op een open manier, dus de volgorde van vragen kon afwijken teneinde het gesprek zo natuurlijk mogelijk te laten verlopen. Drie vissers hebben voorafgaand aan het interview de vragenlijst met achtergrond informatie toegestuurd gekregen. Het bleek namelijk na 2 interviews dat vissers zich liever hadden voorbereid op het interview. Het laatste interview vond 'spontaan' plaats na afloop van een bijeenkomst, dus deze visser kon niet van te voren de informatie krijgen. De opgenomen interviews zijn woordelijk uitgewerkt en geanalyseerd door ze per thema op hoofdlijnen samen te vatten en vervolgens in de uitwerking weer terug te keren naar de ruwe data zodat de diepte van het materiaal zo goed mogelijk bewaard bleef.

Er is voor deze methode, een beperkt aantal lange interviews, woordelijk uitgewerkt, gekozen omdat we met name geïnteresseerd waren in het goed begrijpen van de *beleving* van de vissers; dus we wilden 'rijke, gedetailleerde antwoorden'. Dat komt het beste tot zijn recht in semigestructureerde kwalitatieve

interviews. We waren op zoek naar wat vissers relevant en belangrijk vinden, door open interviews te houden kun je de geïnterviewde meer laten sturen hoe het gesprek verloopt (Bryman 2004: 119-120). In deze rapportage komen de vissers dan ook aan het woord middels lange citaten in de tekst. De citaten zijn zo 'puur' mogelijk om het detail zoveel mogelijk vast te houden.

De consequentie van deze keuze is evenwel dat slechts een beperkt aantal gesprekken gevoerd kon worden, hetgeen uiteraard beperkingen oplevert voor de reikwijdte van het onderzoek. Dit rapport is dan ook bedoeld om een *eerste aanzet* te geven tot de discussie over de herziening van de technische maatregelen. Dit rapport beoogt nadrukkelijk *niet* een representatief beeld weer te geven van de 'mening' van de Nederlandse vloot. Dat kan niet met 6 gesprekken. Wel is ervoor gezorgd dat de vissers uit verschillende regio's komen (noord, zuid en Urk) en met verschillende visserijtechnieken vissen (boomkor, flyshoot, (sum)puls) op diverse doelsoorten (schol, tong, kreeftjes en poon en mul) vissen. De groep vissers is ook *niet* a-select tot stand gekomen, maar is geselecteerd uit het vissers-netwerk van de onderzoekers.

Het concept rapport is terug gekoppeld aan de vissers, zodat feedback verwerkt kon worden. We vonden het belangrijk dat de vissers zich konden herkennen in het beeld en achter de weergave staan.

Daarnaast is het besproken met de visserij-vertegenwoordigers (VisNed en Vissersbond). Zij gaven aan dat een aantal belangrijke voorbeelden van technische maatregelen die bijdragen aan discards benoemd worden in dit rapport. Tegelijkertijd benadrukten ze dat – wat hen betreft - het rapport niet volledig en niet representatief is voor de vloot. Dat beoogd het dus ook niet te zijn.

De meeste gesprekken zijn gevoerd door Rosemarie Nijman (2) en door Sarah Verroen (3). Eén interview is gehouden door Martin Pastoors en Marloes Kraan gezamenlijk. Eén interview vond plaats met een visser en zijn vrouw, de andere gesprekken waren 1 op 1.

2. STECF evaluaties in 2012 en 2013

Het bestaan van technische maatregelen gaat een lange tijd terug, bronnen tonen aan dat in Europese landen al in 1376 dit soort regels in gebruik waren. 'Technische maatregelen' is eigenlijk een container begrip voor alle regels die beïnvloeden *hoe* en *waar* vissers kunnen vissen. Naast technische maatregelen zijn er nog regels over hoeveel ze mogen vissen (zeedagen) en vangen (TAC en quota). Voorbeelden van technische maatregelen zijn: minimum maaswijdten van de netten, beperkingen van bijvangsten, minimum aanlandingsmaten, gesloten gebieden en seizoenen. Het doel is altijd geweest het beschermen van (te) kleine vis en het voorkomen dat vis wordt gevangen vóór reproductie.

Het is zeer moeilijk om de effectiviteit van technische maatregelen te meten, onder andere omdat er vaak geen kwantificeerbare doelen geformuleerd zijn. Technische maatregelen zijn onderdeel van een veel groter regelsysteem en kunnen daar moeilijk los van gemaakt worden, om effectiviteit te meten. Er is vaak sprake geweest van '*implementation error*'; waarbij de verwachte effecten zich niet realiseerden in de praktijk. Of waarbij de maatregelen het tegenovergestelde resultaat hadden, een zogenaamde '*pervers incentive*' vormden – zoals bijvoorbeeld het bijdragen tot discarden (zie hoofdstuk 4). Sommige maatregelen zijn geïntroduceerd zonder duidelijke wetenschappelijke basis, maar hadden meer een politieke achtergrond, en veel maatregelen zijn alleen ex ante geëvalueerd (modelmatig) of onder ideale omstandigheden (wetenschappelijke proefopstelling). De technische maatregelen werden in de loop der jaren steeds gedetailleerder en complexer (zie figuur 1). Dit heeft als feitelijk neveneffect gehad dat controle van beheerders zich steeds meer ging toeleggen op technische details en ontwerpkenmerken in plaats van op de gewenste uitkomsten.

2. By way of derogation from Article 2(6) of Regulation (EC) No 2549/2000, it shall be prohibited to carry on board or deploy any beam trawl of mesh size equal to, or greater than, 80 mm unless the entire upper half of the anterior part of such a net consists of a panel of diamond-meshed netting material of which no individual mesh is of mesh size less than 180 mm attached directly to the headline or to no more than three rows of netting material of any mesh size attached directly to the headline.

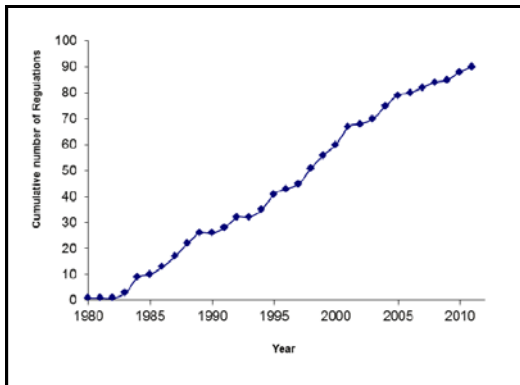
The panel of netting shall extend towards the posterior of the net for at least the number of meshes determined by:

- (a) dividing the length in metres of the beam of the net by 12;
- (b) multiplying the result obtained in (a) by 5 400;
- (c) dividing the result obtained in (b) by the mesh size in millimetres of the smallest mesh in the panel, and
- (d) ignoring any decimals or other fractions in the result obtained in (c).

Figuur 1. Gedetailleerde beschrijving van een grote mazen paneel in een boomkor net.

De maatregelen zijn eerder reactief geweest dan adaptief (STECF 2012). Suuronen & Sardà schreven in 2007 een artikel over de technische maatregelen in de EU en zij concluderen dat het succes van technische maatregelen met name afhangt van de acceptatie door de visserijsector.

Sinds 1980 hebben technische maatregelen een enorme vlucht genomen: er zijn inmiddels 90 verschillende reguleringen (zie figuur 2) (STECF 2012).

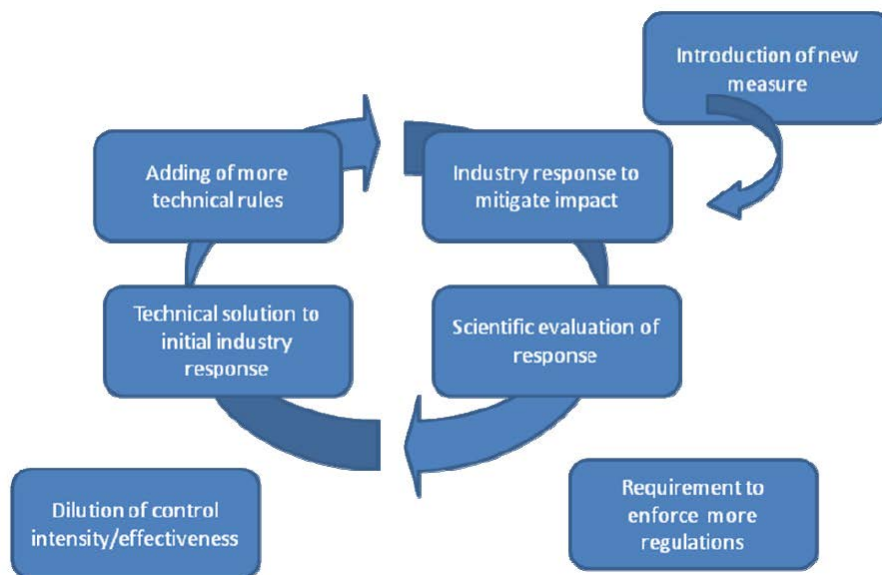

Figuur 2. Cumulatieve toename van het aantal reguleringen van technische maatregelen sinds 1980 in de EU (Bron: STECF 2012, pp.18)

Die toename van technische maatregelen (zie Figuur 1) hing samen met een zogenaamde 'technological and regulatory arms race' (STECF 2012:23) tussen visserijsector en overheid (EU).

'Technical measures regulations have shown an almost linear growth since 1980 (...). Much of this can be attributed to regulatory responses to technical innovation aimed at negating the impacts of previously introduced measures' (STECF 2012: 24).

Op elke maatregel volgden aanpassingen van vissers; hetgeen leidde tot gewijzigde regels of meer regels, aanpassingen etc.

Figuur 3. Interacties tussen regelgeving, visserij en controle (STECF 2012:29)

Het STECF rapport uit 2013 constateert dan ook dat tot op heden technische maatregelen door vissers gezien zijn als pogingen van de overheid om visserijmogelijkheden verder te beperken, resulterend in lagere opbrengsten. Vissers zijn vervolgens creatief geweest in het ontwikkelen van technische aanpassingen die beoogden de effecten van de maatregelen weg te nemen of te beperken.

"This not only dilutes the intention of the measure, but directs the innovative potential of the fishing industry away from the development and deployment of fishing techniques that have the potential to improve the yield from the stock towards the maintenance of the status quo, sub-optimal harvesting strategy"(STECF 2013).

Het STECF rapport (2013) roept op tot een andere systematiek waarbij de doelen van het visserijbeheer gesteld worden, maar niet de middelen. Het bedenken van de middelen is aan de vloot.

"Replacing technical specifications with catch based targets would allow freedom within the industry to choose the most appropriate tools to their business to achieve the specific targets. This has many advantages; freedom to select is likely to provide a strong motivational response from the industry and will encourage motivation towards the attainment of quantifiable goals"(STECF 2013).

In de interviews met vissers (hoofdstuk 5) zijn we ingegaan op de rol die vissers kunnen spelen in beheer en hebben we ook gesproken over de relatie tussen innovatie en regelgeving. Maar eerst worden in de volgende twee hoofdstukken de huidige technische maatregelen (EG Verordening Nr. 850/98) geanalyseerd in relatie tot de aanlandplicht (artikel 15 in het vernieuwde GVB).

3. Artikelen van EG Verordening Nr. 850/98 die veranderd zouden moeten worden

3.1 Algemeen

Bij de invoering van de aanlandplicht, zouden alle artikelen of onderdelen van EG Verordening Nr. 850/98 waarbij iets gezegd wordt over '**aan boord gehouden hoeveelheid**', moeten worden aangepast. Alle commerciële vis moet straks immers aan boord gehouden worden, ook de ondermaatse vissen van gereguleerde soorten. In het onderstaande overzicht wordt per titel aangegeven welke artikelen veranderd zouden moeten worden.

3.2 Titel II Netten en bepalingen inzake het gebruik ervan

3.2.1 Hoofdstuk I – bepalingen voor gesleept tuig,

Artikel 4

(4): Aan boord gehouden vangsten die afkomstig zijn uit een van de in de bijlagen I tot en met V, X en XI genoemde gebieden of geografische zones **mogen niet worden aangevoerd**, tenzij de procentuele samenstelling daarvan in overeenstemming is met de in de betreffende bijlage genoemde voorwaarden.

-> de tekst "mogen niet worden aangevoerd" zou onder een aanlandplicht moeten worden herzien

Artikel 7

5. In afwijking van lid 1, onder a), is het verboden schaaldieren van de soort *Pandalus* aan boord te houden die gevangen zijn met demersale sleepnetten met een maaswijdte tussen 32 en 54 mm, tenzij het net is voorzien van een paneel met vierkante mazen met een maaswijdte van 70 mm of meer.

-> *Pandalus* is een gereguleerde soort en zou dus aan boord moeten worden gehouden.

3.2.2 Hoofdstuk II – Bepalingen voor staand vistuig

Artikel 15

1. De gevangen hoeveelheden mariene organismen die de in de bijlagen I tot en met VII, X en XI toegestane percentages overschrijden, **worden voor de terugkeer naar de haven in zee teruggezet**.

-> Voor gereguleerde soorten zou deze bepaling niet meer moeten gelden.

3.3 Titel III – Minimummaat van Mariene Organismen

Artikel 19

1. Ondermaatse mariene organismen mogen niet aan boord worden gehouden, noch worden overgeladen, aangevoerd, vervoerd, opgeslagen, verkocht, uitgesteld of te koop aangeboden, maar moeten onmiddellijk in zee worden teruggezet.

-> dit moet worden verwijderd en ook de erop volgende artikelen, aangezien die terugverwijzen naar dit artikel:

2. Lid 1 is niet van toepassing:

a) op sardine, ansjovis, haring, horsmakreel en makreel, voor maximaal 10 % van het levend gewicht van de totale vangsten die van elk van die soorten aan boord worden gehouden. Het percentage ondermaatse sardine, ansjovis, haring, horsmakreel en makreel wordt berekend ten opzichte van het levend gewicht van de totale hoeveelheid mariene organismen die na sortering of bij aanvoer aan boord is. De percentages mogen worden berekend aan de hand van een of meer representatieve monsters. Het maximum van 10 % mag tijdens het overladen, de aanvoer, het vervoer, de opslag, de uitstalling en de verkoop niet worden overschreden;

b) op andere mariene organismen dan die welke in de bijlagen I tot en met V zijn gedefinieerd als doelsoorten voor de maaswijdteklassen kleiner dan 16 mm of van 16 tot en met 31 mm en zijn gevangen met sleepnetten met een maaswijdte van minder dan 32 mm, op voorwaarde dat de genoemde organismen niet zijn gesorteerd en niet voor menselijke consumptie worden verkocht, uitgesteld of te koop aangeboden.

3.4 Titel IV Bijzondere bepalingen betreffende het vissen op bepaalde mariene organismen

Onder deze titel worden de beperkingen aangegeven op de haringvisserij (artikel 20), de sprotvisserij om haring te beschermen (artikel 21) en de makreelvisserij (artikel 22), de ansjovisvisserij (artikel 23), de tonijnvisserij (artikel 24), de garnaalvisserij (artikel 25), de zalm- en de zeeforelvisserij (artikel 26), de visserij op kever om andere rondvis te beschermen (artikel 27), de heekvisserij (artikel 28) en de scholvisserij (artikel 29).

In de artikelen worden er beperkingen gesteld aan de genoemde visserijen, waarbij geschreven wordt: - **verboden [vissoort] aan boord te houden ...**

-> per artikel moet bekeken worden of dit een andere omschrijving behoeft in verband met de aanlandplicht.

Bijvoorbeeld:

Artikel 29

Beperkingen op de scholvisserij

b) Vaartuigen met een motorvermogen van meer dan 221 kW mogen echter demersale bordentrawls gebruiken, en in span vissende vaartuigen met een totaal motorvermogen van meer dan 221 kW mogen demersale spannetten gebruiken, op voorwaarde dat:

i) — de in deze zone gevangen en aan boord gehouden hoeveelheid zandspiering en/of sprot **ten minste gelijk is aan 90 %** van het totale levend gewicht van de in de genoemde zone gevangen en aan boord gehouden mariene organismen, en

3.5 Titel V beperkingen ten aanzien van bepaalde visserijmethoden en aanverwante activiteiten

Artikel 32

Beperkingen op het gebruik van automatische sorteermachines

1. Op vissersvaartuigen mogen geen machines aan boord zijn of gebruikt worden waarmee haring, makreel en horsmakreel automatisch naar grootte of geslacht gesorteerd worden.

-> wellicht moeten deze en volgende leden onder artikel 32 herzien worden aangezien in de pelagische industrie nieuwe machines aan boord komen om de discards makkelijker op te slaan.

3.6 Titel VI Specifieke Bepalingen voor het Skagerrak en het Kattegat

In afwijking van artikel 19, lid 1, mogen in het Skagerrak of het Kattegat gevangen ondermaatse mariene organismen aan boord worden gehouden of worden overgeladen, aangevoerd, vervoerd, opgeslagen, verkocht, uitgesteld of te koop aangeboden, mits daarbij een maximum van 10 % van het levend gewicht van het totaal van de aan boord gehouden vangsten niet wordt overschreden.

-> dit kan herzien worden, als de aanlandplicht wordt ingevoerd, zal het Skagerrak niet meer anders zijn in deze.

Artikel 36

Zalm en zeeforel **mogen niet aan boord worden gehouden**, noch worden overgeladen, aangevoerd, vervoerd, opgeslagen, verkocht, uitgesteld of te koop aangeboden, maar moeten onmiddellijk in zee worden teruggezet als zij gevangen zijn in delen van het Skagerrak en het Kattegat buiten vier mijl van de basislijnen van de lidstaten.

Artikel 38

Het is verboden haring, makreel of sprot aan boord te houden die in het Skagerrak van zaterdag te middernacht tot en met zondag te middernacht en in het Kattegat van vrijdag te middernacht tot en met zondag te middernacht met sleepnetten of ringzegens is gevangen.

3.7 Titel VII Technische Bepalingen

Artikel 42 Bewerkingen

1. Aan boord van vissersvaartuigen **mag geen fysische of chemische verwerking van vis tot vismeel, visolie of dergelijke producten plaatsvinden**; ook mogen er geen visvangsten voor dergelijke doeleinden worden overgeladen. Dit verbod is niet van toepassing op de verwerking of het overladen van afval.

-> wellicht moet dit herzien worden als discards aan boord wel meteen verwerkt gaan worden, ivm de aanlandplicht.

4. Artikelen die herzien zouden kunnen worden (regels die bijdragen aan discarden)

4.1 Titel II Netten en bepalingen inzake het gebruik ervan

4.1.1 Hoofdstuk I – bepalingen voor gesleept tuig,

Artikel 4

(4): Aan boord gehouden vangsten die afkomstig zijn uit een van de in de bijlagen I tot en met V, X en XI genoemde gebieden of geografische zones mogen niet worden aangevoerd, tenzij de **procentuele samenstelling** daarvan in overeenstemming is met de in de betreffende bijlage genoemde voorwaarden.

-> procentuele samenstellingen van vangst in een visreis leidt in een gemengde visserij tot verspilling van vis. In de huidige regels leidt dat tot discards, onder een aanlandplicht tot aangelande bijvangst.

(5) Het **percentage doelsoorten** en andere soorten wordt bereikt door alle aan boord gehouden of overgeladen hoeveelheden van de doelsoorten en van andere soorten als bedoeld in de bijlagen I tot en met V samen te tellen. -> idem als (4)

Artikel 5

1. De in de bijlagen I tot en met V, X en XI bedoelde **percentages** worden berekend ten opzichte van het levend gewicht van de totale hoeveelheid mariene organismen die na sortering of bij aanvoer aan boord is.

4.1.2 Hoofdstuk II – Bepalingen voor staand vistuig

Artikel 15

2. Het **percentage** van de in de bijlagen I tot en met VII, X en XI genoemde doelsoorten dat aan boord wordt gehouden, moet voor de terugkeer naar de haven te allen tijde ten minste de helft zijn van de in die bijlagen vermelde minimumpercentages.

3. Nadat de **eerste 24 uur** van een visreis zijn verstreken, moet aan het **vereiste inzake het minimumpercentage doelsoorten** als bepaald in de bijlagen I tot en met VII, X en XI worden voldaan op het tijdstip waarop het logboek overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 van Verordening (EEG) nr. 2847/93 dagelijks wordt bijgewerkt.

4.2 Titel IV Bijzondere bepalingen betreffende het vissen op bepaalde mariene organismen

In dit stuk worden de beperkingen aangegeven op de haringvisserij (artikel 20), de sprotvisserij om haring te beschermen (artikel 21) en de makreelvisserij (artikel 22), de ansjovisvisserij (artikel 23), de tonijnvisserij (artikel 24), de garnaalvisserij (artikel 25), de zalm- en de zeeforelvisserij (artikel 26), de visserij op kever om andere rondvis te beschermen (artikel 27), de heekvisserij (artikel 28) en de scholvisserij (artikel 29). In de artikelen worden er beperkingen gesteld aan de genoemde visserijen, waarbij ook **diverse percentages in vangstsamenstelling** beschreven worden.

-> Per artikel moet bekeken worden of deze procentuele vangstsamenstellingen wenselijk zijn met het oog op de aanlandplicht en de bijdrage die regelgeving levert aan discarden.

5. Gesprekken met vissers

Het ministerie wil graag weten hoe de Nederlandse vloot in denkt te spelen op de aankomende wijzigingen in technische maatregelen, gelet op de herziening van het GVB (met name de aanlandplicht) en op verplichtingen uit Natura 2000 (N2000) en de Kader Richtlijn Marien (KRM). Verwacht wordt dat de vloot zal innoveren om de selectiviteit van de visserijmethoden te verbeteren en de impact van het vistuig op de bodem te verminderen. Er was behoefte aan meer inzicht in de ervaringen en beleving van de vloot. Interviews zijn de beste methode om beter inzicht te krijgen in de beleving van mensen. Zoals in paragraaf 1.2. uiteengezet is, hebben we ons moeten beperken tot een zestal gesprekken. Die gesprekken leveren ons een eerste beeld op met goed uitgewerkte voorbeelden, dat misschien geen brede reikwijdte (representativiteit) heeft maar wel diepte geeft. Dat beeld geeft zo een *eerste aanzet* tot de discussie over de herziening van de technische maatregelen, en de link met innovatie.

Het doel van de gesprekken was om een beeld te krijgen van hoe vissers aankijken tegen, omgaan met technische maatregelen, wat de drivers van innovatie zijn, en hoe de relatie volgens hen ligt tussen innovatie en regelgeving. Ze werden gevraagd te reflecteren op de herziening van de technische maatregelen in relatie tot de aanlandplicht. Welke regels zouden weg moeten, welke zouden moeten blijven. Welke regels dragen bij aan discarden? Ook is met ze gesproken over innovatie; spelen ze met innovatie in op veranderende regelgeving of zijn er andere drivers van innovatie? Op welke manier beïnvloedt regelgeving innovatie? Tot slot hebben we de vissers nog bevraagd over de rol die ze weggelegd zien voor zichzelf, voor de visserij in visserijbeheer (zie bijlage 4 voor de vragenlijst).

De gesprekken zijn geanalyseerd en worden besproken in 3 delen:

1. Herziening Technische Maatregelen in relatie met innovatie en tot de aanlandplicht
2. Beschermde gebieden en soorten (N2000 en KRM)
3. Rol van vissers in beheer

5.1 Herziening technische maatregelen

5.1.1 Innovatie

Het ministerie was met name benieuwd naar de relatie tussen innovatie en regelgeving. Duurzaamheid is één van de speerpunten van het visserijbeleid van het ministerie van Economische zaken en innovatie wordt vaak benoemd als een van de middelen om dat te bereiken. Het ministerie ondersteunt innovatieve projecten met subsidie (VIP, Collectieve acties). De Staatssecretaris stelt in een kamerbrief:

'voor mij staan (...) zowel het behoud en herstel van een duurzame economische positie en perspectief voor de visserij, als een verdere verduurzaming van die visserij voorop'

'Als eerste stap in de gezamenlijke aanpak, stel ik in oktober onder de regeling 'Collectieve acties' een bedrag van 3 miljoen euro open om pilots uit te voeren. Via deze pilots kan ervaring worden opgedaan en krijgt innovatie een kans'

(kamerbrief 17-9-13).

Voor het ministerie is het daarom relevant om te weten of visserijbeleid en regelgeving innovatie stimuleert of in de weg zit.

Algemeen

We begonnen de interviews door de vissers te vragen naar de drijfveren voor innovatie. Waarom willen ze innoveren, spelen ze daarmee in op veranderde wet- en regelgeving? Bijvoorbeeld beogen de vissers door innovatie van vistuigen (resultierend in minder bodem-impact), dat ze kunnen blijven vissen in

(delen van) beschermde gebieden? De vissers geven aan dat dit soort overwegingen een rol spelen maar dat de hoge olieprijs de belangrijkste drijfveer voor innovatie was. Dit heeft geleid tot de (verdere) ontwikkeling van de puls en de hydrorig en tot de overstap van velen naar twinrig en flyshoot.

Volgens één van de vissers (Visser 1), actief in de puls visserij, gaat het verlaagde brandstofverbruik, het langzamer vissen en het verminderen van de impact op de bodem overigens wel hand in hand. Maar de drijfveer is in eerste instantie het verbeterde bedrijfsresultaat, in tweede instantie speelt de aanstaande N2000 wetgeving ook een rol. Het omschakelen naar puls wordt momenteel gehinderd doordat er een rem zit op het aantal vergunningen maar daarnaast ook doordat veel vissers geen geld hebben om te kunnen omschakelen (Vissers 2,3,4). Innoveren aan het vistuig kost geld. In tijden van testen vang je minder vis dan je normaal vangt:

Visser 4: Maar bij ons heeft dat [innovatief netten onderzoek] vorig jaar aan inkomsten toch wel minimaal 40.000 tot 50.000 euro gekost. Aan de inkomsten kant'.

Of je wordt 'eruit gevestigd' door collega's die in hetzelfde gebied vissen:

Visser 3: 'Nou we hebben natuurlijk drie jaar geëxperimenteerd met de hydrorig, en [stilte] de eerste jaren steeg de brandstofprijs naar 73ct, dat iedere visser tegen mij zei van 'goh dit is interessant' en eh 'dit gaat wat worden' want we zaten gewoon op 12, 13000 liter minder brandstof, dus dat is zo'n 7000-8000 euro per week. Mooiere kwaliteit vis. Ehm, toen zakte de brandstofprijs, bij hun bleef het vangstsucces goed. Bij ons werd dat gewoon als we bij elkaar lagen te vissen daalde ons vangstsucces, en dan is het gewoon op een gegeven moment niet interessant voor mensen om te denken van 'hé we gaan dit ook zo doen', en dat vond ik wel jammer want als [er dan] ook ruimte voor geweest was -financieel gezien- dat andere bedrijven, meerdere schepen, ook zo waren gaan vissen, versnel je zo'n innovatieproces. Toen heb ik wel eens voorgesteld zo met wat vissers van 'goh als we nu eens één ICES-kwadrant, een bepaald ICES-kwadrant en we zeggen van: en daar mag maar met een bepaalde snelheid gevestigd worden, gewoon om te kijken van goh blijft dan het vangstsucces bij ons hetzelfde?' Of - wij visten minder snel, dat doet de puls ook- of krijgen we weer dat ehm als er wekkerkettingen eh, gewoon boomkor vist, daalt dan weer ons vangstsucces?'

Gehinderd door regels

We vroegen de vissers, allemaal ervaren met innovatieve projecten, of zij ervaren hebben dat regelgeving innovatie hindert. Eén van de vissers met wie we spraken was bezig met onderzoek naar een scheidingspaneel in zijn net waarmee schol en tong van elkaar gescheiden moeten kunnen worden. Doel is om de maatse tong te behouden in het onderste deel van het net en de ondermaatse kleine vis onder water te lozen vanuit de bovenkant. Het scheidingspaneel maakt gebruik van een maaswijdte van 4cm. Dat is onder de huidige regelgeving verboden, en voor dergelijk onderzoek moeten momenteel ontheffingen worden aangevraagd. Eén van de andere vissers met wie we spraken (Visser 2) verwijst naar dit onderzoek als voorbeeld:

Visser 2: 'Maar daar is dus een heel goed voorbeeld van waar wetgeving je in de wielen rijdt met een duidelijke improvement in nettechniek' .

De visser betrokken bij dit onderzoek, legt uit waarom hiervoor gekozen is:

Visser 1: 'Je zit met die 80mm. Dus hebben we aan één kant een paneel uitgevoerd van 80mm, wat volgens de wet zou mogen, en de andere kant 4cm, 40mm. En daarom willen we ook daar maanden mee vissen, om het verschil te zien. En wat blijkt, als we in haar of in bloemen [zeewier] komen of bestekken waar veel kleine vis zit, die steken hun kop in het scheidingspaneel van die 80mm, het paneel wordt dan zwaar en gaat diep hangen en de werking

is weg. Dus die 4cm is bewust gekozen dat er geen rommel in blijft zitten. Misschien moet je hem wel van plastic maken, of van zeildoek, ik zeg maar wat. Dat is eigenlijk de insteek om het zo klein mogelijk te houden zodat er geen rommel in gaat zitten'.

Hij legt ook meteen uit waar de angst om dit soort regels vrij te geven vandaan komt:

Onderzoeker 4: Maar goed, dan zit je wel dus eigenlijk met, dat je hoopt, of er vanuit gaat dat er een toestemming komt op basis van die goeie resultaten dat ze een uitzondering maken en zeggen van 'nou die (...) 40mm dat mag'

Visser 1: Ja. Maar je gaat er ook niet meer tongen door vangen.

Onderzoeker 4: Nee

Visser 1: Dus het is niet zo dat je meer tongen vangt want de tong die onder het paneel zit; in de onderkant van het net zit gewoon 80mm dus die kan gewoon ontsnappen en die ontsnappen ook gewoon. We zijn niet méér kleine tong gaan vangen daardoor want dat wordt gauw gedacht, maar dat is niet zo. Het wordt echt als een paneel in dat net gezien en ik ben wel hoopgevend daarover. Ik denk zelf, (...) je moet naar het resultaat kijken, en als het resultaat is dat we de helft van de discards kunnen lozen door een scheidingspaneel, wat maakt dat dan uit dat ie van 4cm is? Misschien moeten we wel een garnalennet nemen van 2cm, misschien nog wel beter. Als het doel maar goed is. Als die maar werkt.

Eén van de vissers met wie we spraken wijst erop dat de ontwikkeling van technische maatregelen en in- en aanpassingen door de vloot (zie ook hoofdstuk 2) geleid heeft tot – in zijn beleving – wantrouwen bij de overheid als vissers met voorstellen komen tot verandering van beleid of regelgeving:

Visser 3: Want we hebben natuurlijk ook heel sterk het idee dat als wij met een voorstel komen wat werkt, dat dan bij die overheid weer achterdocht is van 'ja volgens mij zitten ze de zaak te flessen eh, want nu hebben ze iets gevonden wat wij nog niet snappen, waardoor ze beter gaan vangen'. Terwijl dat niet altijd het geval is natuurlijk.

Eén van de vissers (visser 3) gaf in de interviews aan dat de omschreven maximum lengte van de boom van de boomkor wellicht losgelaten zou kunnen worden. Het terugbrengen van de boom lengte heeft geleid tot een hogere vissnelheid. Door een langere boom en lagere vissnelheid te gebruiken wordt minder gasolie verbruikt; iets dat na de PK race en hoge olieprijs weer actueel geworden is. Een andere visser heeft het ook over de breedte van de tuigen, maar dan om uit te leggen dat regelgeving averrechts gewerkt heeft:

Visser 5: Toen kregen we in 1987, toen moesten we met smallere tuigen gaan vissen. En in de jaren tachtig; 1984 tot 1987. Ja in de jaren '80 toen zijn die 3000 en 4000pk kotters gekomen en die mochten met 14 meter vissen. En om de noord, die Urkers die visten al met 17 meter (...) op schol.

Onderzoeker 2: Vroeger visten ze met 17 meter breed?

Visser 5: Ja. Maar dat mocht niet meer. (...) Maar die grote kotters die zijn terug gegaan naar 12, die zijn eigenlijk makkelijker gaan vissen. Want dat 14 meter, dat was eigenlijk een beetje te breed en toen zijn ze meer snelheid gaan maken. En wat zwaardere kettingen ervoor. En die zijn veel meer tong gaan vangen. En dat is dus eigenlijk een negatieve maatregel. Want die maatregel is om minder te vangen maar ze zijn juist meer gaan vangen. Die visserman heeft een duwtje in de rug gekregen.

Onderzoeker 2: Oké en eigenlijk was het dus de bedoeling dat er doordat er minder oppervlakte bevist zou worden er ook minder werd gevangen.

Visser 5: Ja technische maatregelen zijn er toch om minder te vangen?

Een aantal vissers gaf voorbeelden hoe (gedetailleerde) regelgeving een flexibele bedrijfsvoering en innovatie in de weg zit. Twee voorbeelden werden daarbij gegeven. De één-net regel; je mag maar 1 net met 1 soort maaswijdte aan boord hebben, (TM - EG Verordening 850/98, Art. 4.2a) en een strikt omschreven wijze waarop vierkante panelen geplaatst moeten worden (TM - Verordening 850/98, Art.7, lid 2&3).

Visser 6: vierkante panelen die staan natuurlijk nu in de TR [twinrig, borden, flyshoot] visserij. Ze moeten een bepaalde afmeting hebben en op bepaalde plaatsen moet je ze zetten. Nou dat is vaak zo, we zien dat gewoon, het werkt voor sommige species, daar moeten we wat mee kunnen proberen, alleen dat is nu gekaderd en het moet precies daar en daar en het moet daar zitten, maar misschien als blijkt dat je het iets schuift of groter of vierkante mazen of T90 noem maar op dat je dan, een heel ander beeld hebt natuurlijk.

Onderzoeker 3: ok maar stel dat je daar die flexibiliteit in krijgt, hoe ga je dan vaststellen dat het werkt voor het doel dat je hebt? Is dat dan gewoon hoeveel je aan boord krijgt?

Visser 6: tuurlijk, tuurlijk je wilt natuurlijk, voor ons is het nog steeds belangrijk. Kijk je marktwaardige vis mag niet minder worden. En of dat dan – in kilo's geeft niet, maar de value moet hetzelfde zijn. En dat wordt vaak vergeten natuurlijk. We hebben met de Tridens ook wel proeven gedaan, dan was het zo – ja we gingen minder kleine tongen vangen maar de grote waren meer. Als je dat omrekent, dat is een bepaald omslagpunt natuurlijk, dat de value toch hetzelfde is. En daar moeten we naartoe. Dat je kan aantonen, door een reeks van onderzoeken, en dat je zegt van hé – kleinere vis raken we kwijt maar grotere hebben we wel, die zijn beter in de prijs, voor 1 kilo slips kun je natuurlijk; of voor 1 kilo grote tongen moet je al 3 kilo slips vangen. Ja dat scheelt voor veel mensen ook.

De complexiteit van de regels, het hoge detailniveau, de controles en de gedetailleerde manier waarop die soms plaatsvinden, leidt bij vissers geregeld tot gevoelens van ergernis. Eén van de vissers verteld over een controle ervaring die hij meemaakte:

Visser 3: Het visruim was goed, ze waren tevreden over hoe de vis in onze boxen lag, en dan pakt ie een bepaald tangetje wat ik nog nooit gezien heb en dan gaat ie de tiertjes van de mazen meten en in de regelgeving staat dat dat bij dubbel.. eh dubbelgeslagen mazen, dus twee tiertjes naast elkaar, mogen ze niet dikker dan 5mm zijn. En dan meet hij 20 tiertjes, en er waren er 3 of 4 boven de, naja, waar het tangetje niet goed omheen kon. En dat werd een, daar wilde hij een proces verbaal van maken. Ik zeg 'nou daar ga ik niet aan meewerken, ik zei want dit is gewoon kin... ja dit is gewoon kinderachtig'. Ja... di.. Moet je kijken hoe wijd die mazen zijn, hoe de vis, er zit géén discards, zeg nu ga je me hierop pakken? Ik zei ik ga niet meewerken. Maar goed we moesten ze [de netten] erachter vandaan halen, en nou ja na vier uur gesteggel, 4,5 uur toen zei ik 'nou ja dan sleep je me maar op, maar ik werk nergens meer aan mee want nou stop ik'. Ik zei 'ik ben niet boos op je..'

(...) Ehh [stilte] Kijk je bent er zo mee gewend geraakt met al die regels dus je denkt er eigenlijk ook, maar op een gegeven moment - dan denk je 'nah die bullshit'; je neemt het eigenlijk maar aan. En je denkt er eigenlijk niet meer over na want je past je aan omdat natuurlijk de sancties zo vreselijk groot zijn, maar er zijn van die lullige dingetjes.

Even later in het interview benadrukt hij twee dingen die bij hem tot verbazing en ergernis leiden. Aan de ene kant het feit dat hij als innovatieve visser veel tijd, geld, moeite steekt in verduurzaming, en aan de andere kant de kosten die gemoeid zijn met het micro-management; hij vindt dat niet in verhouding staan tot het doel van het beleid:

Visser 3: 'Maar kijk, jij snapt natuurlijk wel dat toen wij met dat duurzaamheidstraject bezig waren, die hydrorig, brandstofbesparing, mooiere vis, minder discards, alle rapporten hebben we daarvan. En dat ik dan de kuilen erachter vandaan moet snijden [bij een visserijcontrole] dat kost me 4,5 of 5 uur; [zolang] is die inspectie aan boord, dus ik ben al 5 uur vistijd kwijt. En dan op 2 tiertjes, twee hè, van die, van die... die dan krap zijn, en dat ik dan gewoon; zo'n kuil is toch duizend euro! En ik ben daar gewoon zo 2000 euro kwijt; plus 2 trekken niet kunnen doen en dan maak je een berekening er zit nog 30 man op die boot, dat zijn 120 werkuren, plus mijn vijf jongens, ja 150 werkuren keer 40, 50 euro - jongens dit grapje gaat hier gewoon een 30, 40 duizend euro kosten! Aan arbeidstijd. Ja maar waar hebben we het nu in godsnaam over? (...) Dat kan toch gewoon de bedoeling niet zijn?'

Visser 1 verteld hoe hij de toenemende regelgeving door de jaren heen heeft ervaren als een beproeving van zijn uithoudingsvermogen om te innoveren. Na een lang interview over innovatie, veranderingen in regelgeving, economische omstandigheden vroeg onderzoeker 4 *'...dat is een beetje een losse vraag, maar waar haal je de energie vandaan?'*

Visser 1: 'Ik vind het leuk dat je dat vraagt, en een goeie vraag, want ik merk heel veel om me heen, vissers van mijn leeftijd [rond de 40], die zijn van school gekomen, we hebben min of meer nog een beetje de vrije visserij meegemaakt, toen waren er minder regelementen. Toen kwamen er steeds meer regels, steeds meer onnodige kosten maken, onnodige dingen waar je allemaal aan moet voldoen, je wordt er gewoon murw van. [Pfff zucht uit] Er zijn zat leeftijdsgenoten van mij die zeggen: 'ik stop ermee. Ik trek het gewoon niet meer, waar doe ik het nog allemaal voor? Het moet heel veel kosten, ik moet overal aan voldoen..' (...)Vraag maar eens aan mijn vrouw die wordt er soms ook niet goed van. Dan kom ik thuis en dan is het gátverdamme, dat weer en dat weer. Je wordt gewoon helemaal murw; wordt je ervan. En omdat je er murw van wordt, dat merk je, dat houdt de innovatie tegen. Heel veel vissers denken van 'nou we hebben al zoveel sores aan onze kop, dan gaan we niet nog eens dat en dat bedenken, dat is allemaal extra tijd, allemaal extra energie'.

5.1.2 Regelgeving en discards

Er is veel met de vissers gepraat over de aanlandplicht. De meeste vissers waren uitermate negatief over de aanstaande nieuwe regelgeving en bezorgd over de consequenties van die maatregelen op de vloot en de visstand.

Drie van de vissers (1,2,5) hadden het in dit kader over de minimum maaswijdte in de tongvisserij. Het is een voorbeeld van hoe regelgeving in de visserijpraktijk indirect leidt tot meer discards dan nodig. Een voorbeeld dat wel wat context behoeft. De vissers vertellen namelijk dat veel collega's gebruik maken van illegale netvoorzieningen; deels worden ze daartoe aangezet door de slechte economische omstandigheden, sommige vissers staan met de rug tegen de muur.

Visser 2 over de moeilijke economische situatie:

Visser 2: We weten gewoon dat (...) er is een hele groep die balanceert op dat randje. En als je tegen die mensen zegt: "Je moet dit of je moet dat.. of we gaan de wet veranderen, de TAC wordt weer eens aangescherpt en dat wordt aangescherpt", die zeggen dus gewoon "Ik ben failliet", maar zo lang ik vaar kan ik via bepaalde ontsnappingsideeën, dat is dan een circuit

ernaast of dat de afslag eerst wat geld stort naar moeder de vrouw, of hoe ze het allemaal doen weet ik niet, ik wil het eigenlijk ook helemaal niet weten, maar dat ze dan iets hebben waardoor ze dan door het varen een weekgeldje hebben en het uitzingen totdat de motor in elkaar draait eigenlijk. En dan zegt de bank van 'nou..' (...) Dus je gaat naar een andere bank. Iedere andere bank zegt: Meneer 'Visser' [een verzonnen naam], wij kunnen u niet helpen. En dan eindig je ergens waar je niet wil eindigen. Het is.. [naam onderzoeker].. het is.. en dat wil ik je wel zeggen, ik was helemaal niet van plan hier een negatief verhaal te gaan vertellen! Sorry daarvoor! Dat wil ik ook niet. Maar ik bedoel de vraagstelling zal ik ook niet de schuld geven, maar we komen er op omdat je vraagt: Hoe kunnen we met de regels de zaak verbeteren? (...) Dat is nou echt dat je in het bos loopt en je bent al je jachtmiddelen kwijt en je staat met blote handen tegenover de leeuw. Dus die doen alles wat geoorloofd is.

Deels worden deze aanpassingen gemaakt omdat men moeite heeft met de rol van regels in een lange geschiedenis van tongvisserij. De grens van 80mm is vastgelegd vanwege de minimum maat van de schol (27cm), maar hindert de verder legale vangst van de flexibele en waardevolle sliptong (24cm). De vangst van deze vis is voor veel vissers cruciaal voor een goede besomming; de kleinste maat is het meest gevraagd door de markt. Maar het gericht vangen van kleine tong is in de gemengde platvisvisserij ingewikkeld. Die grens van 80mm is een steeds hardere controle grens geworden, met name met de invoering van de omega meter. Maar de praktijk van flexibele tong en variabele netten (onder invloed van gebruik, zeewater, zand etc.) vraagt om marges, en die is niet veranderd. Het is een mooi voorbeeld dat laat zien hoe discards het gevolg kan zijn van een ingewikkeld samenspel van markt (waardevolle kleine vis & vissers die in economisch zwaar weer verkeren), regelgeving, techniek en keuzes van vissers (Rockmann *et al* 2011). De vissers pleiten dan ook voor het aanpassen van de regelgeving aan die visserijpraktijk, leidend tot een beter eindresultaat voor het beleid en tot een betere situatie voor de vissers. Tegelijkertijd is het een lastig voorbeeld. Lastig voor de vissers om open over te zijn; het is immers toch je vuile was buiten hangen en je weet nooit hoe het delen van dit soort informatie gebruikt zal worden. Juist op dat punt zijn vissers ook gevoelig. Ze zijn sowieso al vaak bang dat het delen van informatie tegen ze gebruikt wordt, en dat zal toch wel helemaal gebeuren als je dit soort informatie 'officieel' deelt – zo bestaat de angst.

We hebben dit besproken met de vissers en de visserijorganisaties, die toch akkoord gingen met het gebruik. Het is namelijk zo'n goed voorbeeld van hoe regelgeving en de visserijpraktijk op elkaar inwerken, en de vissers bespraken ook zo helder de redenen die ze hebben -vanuit de praktijk- om de regelgeving op dit punt te veranderen zodat het eindresultaat (minder discards) verwezenlijkt zou kunnen worden. Ook zou bijvoorbeeld het vrijgeven van de minimum maaswijdte een voorbeeld kunnen zijn van verregaande herziening van de technische maatregelen en van het implementeren van *results based management*; als je toch alle vis moet aanlanden onder de aanlandplicht, hetgeen allemaal verrekend gaat worden tegen een vangstquotum, hoeft de wetgever niet ook nog de minimum maat vast te leggen – vissers kunnen zelf wel zorgdragen voor een optimum maaswijdte waarbij zo goed mogelijk maatse vis aan land brengen.

De vissers die we spraken stelden voor de minimum maaswijdte omlaag bij te stellen naar 70-75 mm. Zodat men de facto met 80mm zou vissen, hetgeen nodig is voor de tong vangsten. Doordat het nu op 80 mm ligt, vist men uit angst voor controle met 83mm en verliest daardoor dusdanig veel tong dat velen kiezen voor het gebruik van illegale netvoorzieningen zodat ze feitelijk met 50mm vissen.

Visser 1: Dus we vissen al veel wijder dan dat we ooit eigenlijk gedaan hebben. Als je nu met de Omega-meter al 75mm voorstelt of 70 en je zegt 'je mag er ook absoluut niet onder' en je zit er dan een tiende onder, tja dan ben je gewoon het bokkie en dan ga je voor de kant, of er worden dingen in beslag genomen of je hebt een dikke bekeuring. Gewoon hogere sancties.

Onderzoeker 4: Maar hoe scheelt dat met die 80 nu? Want dan zou je toch ook kunnen zeggen van 'nou dan pak je die 80 mm. Want eh zeg maar dit is gewoon puur [Visser 1: Jaja] want je zit, in die zin geef je aan van nou als je die 70 of 75 bijvoorbeeld strenger gaat controleren dan los je een hoop op maar in principe doen ze dat nu ook met die 80?

Visser 1: Ja maar je zal zien als je bijvoorbeeld 75 heel streng zou sanctioneren, dan zorgt iedereen wel dat ie op 77 of 78 zit. Niet rond die 75.

Onderzoeker 4: Ja

Visser 1: En nu wil je zo dicht mogelijk bij die 80 zitten, want je wil niet met 83 vissen omdat je teveel tong verliest, maatse tong. Maar ga je bijvoorbeeld op 77, 78 zitten, dan verlies je geen maatse tong.

Onderzoeker 4: Ja

Visser 1: Dat is het verschil. En dan wordt het veel makkelijker geaccepteerd en dan heb je ook al die ehh al die gekkigheid niet die eh mensen verzinnen om die tong maar in die kuil te houden. Dan ben je in één keer van alle verboden maatregelen af. Voor een controleur ook veel makkelijker.

De vissers realiseren zich dat dit een moeilijk te maken punt is:

Visser 2: Maar ja, hoe moet je dat... dan moet je hele vertrouwelijke gesprekken kunnen voeren met Europarlementariërs dat je zegt 'Jongens, dit is de realiteit binnen de sector.'

Eén van de vissers had het idee dat de aanlandplicht de aanvoer van ondermaatse tong, en de verkoop in een illegaal circuit, zou vergemakkelijken:

Visser 5: Alle maatregelen pakken negatief uit en dat gaat ook met die discard ban gebeuren. Er is ook handel in ondermaatse vis he? Ondermaatse vis die mag je nu niet aan boord hebben he?

Onderzoeker 2: nee.

Visser 5: Straks wel he?

Onderzoeker 2: ja.

Visser 5: Straks moet het. Dat is toch kaasje [raar]?

Onderzoeker 2: Dus je denkt dat er dan illegale vis op de markt komt eigenlijk?

Visser 5: Die is er nu al, maar dan mag het!

Onderzoeker 2: Oké en dan?

Visser 5: Dan mag je het aan boord hebben. Je kunt het afvoeren en als je geen controle krijgt dan verkoop je het. Maar op zee krijg je het makkelijker daardoor. Je mag ondermaatse vis aan boord hebben, dat mag nu niet. En dan praat ik met name over tong. Kleine tongetjes die worden illegaal verkocht. Onderzoeker 2: ja.

Visser 5: Maar als je op zee controle krijgt onverwachts en er staat nu (...) ondermaatse vis dan krijg je een bekeuring. En over een paar jaar mag het (...).

Dit voorbeeld laat zien dat de vissers zich zorgen maken over de uitvoering van de aanlandplicht. De angst bestaat dat een grotere illegale markt de prijzen op de legale markt negatief zal beïnvloeden.

Visser 6 spraken we direct na afloop van het bezoek van de staatssecretaris aan 1 van de 2 havens (Scheveningen 27-09-2013 en Urk op 4-10-2013) in het kader van de aanlandplicht. Hij benoemde als enige van de vissers dat ook de aanlandplicht een perspectief op een goede visserij niet in de weg staat; als de wet- en regelgeving maar stimuleert in plaats van bestraft. Hij vertelde dat hij eens meeluisterde in een gesprek tussen zijn zoon en een aantal vrienden van hem, allemaal vissers. De teneur van het gesprek was niet zo positief geweest, veel jonge vissers gaven aan geen toekomst meer te zien:

Visser 6: 'ook de aanlandplicht kwam naar voren. Ik zei 'nee joh – jongens dit is voor jullie als jongere generatie juist de kans om te zeggen daar gaan we juist met zijn allen aan werken, dat wij straks wel toekomst kunnen hebben'.

Onderzoeker 1: 'maar is dat dan, jij ziet dan ruimte in deze maatregel?'

Visser 6: 'hier zie ik ruimte in'.

Onderzoeker 1: 'waar dan?'

Visser 6: 'mag ik, weet je wat ik zou voorstellen? Als we nou tegen de vissers zeggen je krijgt beloning, als je daadwerkelijk minder discards vangt; dus minder discards vangt en minder aanvoert, maar daar krijg je als beloning voor – minder regels en meer quotum, dan zul je zien dat we binnen 5 jaar van alle discards af zijn'.

Onderzoeker 1: 'als prikkel?'

Visser 6: 'als prikkel, maar dat is natuurlijk je eigen verantwoording ook als visser'.

Onderzoeker 1: 'ja'

Visser 6: 'wel binnen een bepaald kader...'

Onderzoeker 1: 'ja'

Visser 6: 'dan zul je zien hoe snel die visserij van de discards af is'.

Uit de gesprekken kwamen ook een aantal (andere) voorbeelden naar voren waarbij discards een direct of indirect gevolg is van regelgeving. Een bekend voorbeeld is dat van de relatie tussen zeedagen en grote maaswijdte als gevolg van het kabeljauwherstelplan. De afgelopen jaren zijn veel vissers omgeschakeld van de boomkor (BK tuig) naar flyshoot en twinrig (TR tuigen). Onder invloed van het kabeljauwherstelplan is het aantal zeedagen in het TR mandje onvoldoende, met name voor de grote mazen. Dat betekent dat een groot aantal vissers in de loop van het jaar met kleinere mazen moet gaan vissen dan ze eigenlijk zouden willen, hetgeen betekent dat ze meer discards vangen als gevolg van regelgeving (Visser 6). Een ander voorbeeld zijn de vangstsamenstellingen per 24 uur, zoals beschreven in de technische maatregelen.

In de technische maatregelen, onder hoofdstuk II **Netten en bepalingen inzake het gebruik ervan**, hoofdstuk 1, **Bepalingen voor gesleept tuig**, onder artikel 4 staat: "Aan boord gehouden vangsten die afkomstig zijn uit een van de in de bijlagen I tot en met V, X en XI genoemde gebieden of geografische zones mogen niet worden aangevoerd, tenzij de procentuele samenstelling daarvan in overeenstemming is met de in de betreffende bijlage genoemde voorwaarden. (Zie [Tabel 3-1](#))

Deze regels leiden er toe dat vissers, als ze één keer per 24 uur of bij een eerdere controle, over de toegestane percentages heen komen, ze een deel van hun vangst die dag moeten discarden. Als ze bijvoorbeeld in een aantal trekken op de eerste visdag veel kabeljauw hebben, dan moeten ze die dag een bepaalde hoeveelheid discarden in verband met de percentuele verhouding van de kabeljauwvangst ten opzichte van de rest van de vangst. Het zou echter kunnen dat ze de rest van de week helemaal geen kabeljauw meer vangen. Feitelijk hebben ze dan op weekbasis voor niks de eerste visdag zoveel kabeljauw terug moeten gooien in zee.

Tabel 3-1 Bijlage 1 uit de EG Verordening 1998

GESLEEPT VISTUIG: Gebieden 1 en 2 met uitzondering van het Skagerrak en het Kattegat										
Maaswijdten, doelsoorten en vereiste vangstpercentages die van toepassing zijn bij het gebruik van één enkele maaswijdte										
Doelsoorten	Maaswijdte (mm)									
	< 16	16-31	32-54	55-69	70-79	80-99	≥ 100			
	Minimumpercentage doelsoorten									
	95	90/60 (¹) (²)	60	30	90/60 (¹)	90	35	30	70 (²)	Geen
Zandspiering (Ammodytidae) (¹)	x	x			x		x	x	x	x
Zandspiering (Ammodytidae) (²)		x			x		x	x	x	x
Kever (Trisopterus esmarkii)		x			x		x	x	x	x
Spiering (Atherina spp. en Osmerus spp.)		x			x		x	x	x	x
Dwergbolk (Trisopterus minutus)		x			x		x	x	x	x
Zilverkabeljauw (Gadus argenteus)		x			x		x	x	x	x
Bandvis (Cepolidae)		x			x		x	x	x	x
Sprot (Sprattus sprattus)		x			x		x	x	x	x
Paling (Anguilla anguilla)		x			x		x	x	x	x
Ansjovis (Engraulis encrasicolus)		x			x		x	x	x	x
Blauwe wijting (Micromesistius poutassou)		x			x		x	x	x	x
Zilvervis (Argentinidae)		x			x		x	x	x	x
Sardine (Sardina pilchardus)		x			x		x	x	x	x
Garnalen (Pandalus montagui, Crangon spp., Palaemon spp.)			x	x	x		x	x	x	x
Makreel (Scomber spp.)	∅				x	x	x	x	x	x
horsmakreel (Trachurus spp.)					x		x	x	x	x
Haring (Clupea harengus)					x		x	x	x	x
Pelagische koppotigen (Loliginidae, Ommastrephidae)	∅				x		x	x	x	x
Geep (Belone spp.)	∅				x		x	x	x	x
Steenbolk (Trisopterus luscus)	∅				x		x	x	x	x
Garnalen (Pandalus spp., Parapenaeus longirostris)	∅			x			x	x	x	x
Congeraal (Conger conger)	∅/∅						x	x	x	x
Pieterman (Trachinidae)	∅/∅						x	x	x	x
Poon (Triglidae)	∅						x	x	x	x
Octopus (Octopus vulgaris)	∅/∅						x	x	x	x
Galathekraab (Galatheidae)	∅/∅						x	x	x	x
Langoestine (Nephrops norvegicus)	∅/∅						x	x	x	x
Tong (Solea vulgaris)	∅/∅								x	x
Schol (Pleuronectes platessa)	∅/∅								x	x
Heek (Merluccius merluccius)	∅/∅								x	x
Schartong (Lepidorhombus spp.)	∅/∅								x	x
Wijting (Merlangius merlangus)	∅/∅								x	x
Griet (Scophthalmus rhombus)	∅/∅								x	x

(1) In andere zones en perioden van het jaar dan die welke in voetnoot (2) zijn vermeld.

(2) In de Noordzee, van 1 november tot en met de laatste dag van februari.

(3) De vangst die aan boord wordt gehouden dient als volgt samengesteld te zijn:

— ten minste 90 % wordt gevormd door een combinatie van twee of meer doelsoorten, of

— ten minste 60 % wordt gevormd door e´en van de doelsoorten, terwijl hoogstens 5 % bestaat uit een willekeurige combinatie van kabeljauw, schelvis en zwarte koolvis, en hoogstens 15 % uit een willekeurige combinatie van de met het [-symbool gemerkte soorten.

(4) De vangst die aan boord wordt gehouden dient als volgt samengesteld te zijn:

— ten minste 90 % wordt gevormd door een combinatie van twee of meer doelsoorten, of

— ten minste 60 % wordt gevormd door e´en van de doelsoorten, terwijl hoogstens 5 % bestaat uit een willekeurige combinatie van kabeljauw, schelvis en zwarte koolvis, en hoogstens 15 % uit een willekeurige combinatie van de met het y'-symbool gemerkte soorten.

(5) Bepalingen betreffende beperkingen van de hoeveelheden haring die aan boord gehouden mogen worden wanneer zij zijn gevangen met netten met een maaswijdte tussen 16 en 31 mm zijn opgenomen in de communautaire wetgeving houdende vaststelling van de totaal toegestane vangsten voor bepaalde visbestanden of groepen visbestanden en de voorwaarden waaronder zij mogen worden gevangen.

(6) In het eerste jaar volgende op de toepassingsdatum van deze verordening zal er voor vangsten uit gebied 2, met uitzondering van de Noordzee, ICES-sector Vb,

ICES-deelgebied VI benoorden 56° noorderbreedte en ICES-deelgebied XII benoorden 56° noorderbreedte, een minimumdoelsoortenpercentage gelden van 50 %.

Een ander voorbeeld van regelgeving dat vissers met vragen achter laat is het voorbeeld 'ballooning'. Dit werd door een aantal vissers uitgebreid naar voren gebracht. Dit hangt samen met het feit dat deze kwestie speelde ten tijde van de interviews. Daarom komt het hier ook, als case, uitgebreid naar voren. Ballooning gaat over hoe de achternetten moeten aansluiten op de kuil.

Het gaat daarbij om artikel 6 lid 3 van EG-Vo. 850/1998:

1. Het is verboden bodemtrawls, Deense zegennetten of soortgelijk gesleept tuig aan boord te hebben of te gebruiken waarvan het aantal mazen waar ook in de omtrek van de kuil, met uitsluiting van de aanslag en de naadlijn, groter is dan 100. Deze bepaling is van toepassing op bodemtrawls, Deense zegennetten of soortgelijke sleepnetten met een maaswijdte tussen 90 en 119 mm. De bepalingen zijn niet van toepassing op boomkorren.

2. In enkelvoudige kuilen in enge zin mag het aantal mazen waar ook in de omtrek van de kuil van voor naar achteren niet toenemen. Deze bepaling is van toepassing op alle gesleepte netten met een maaswijdte van 55 mm of meer.

3. Het aantal mazen, de mazen in de naadlijnen niet meegerekend, op elk punt waar ook in de omtrek van de tunnel mag niet kleiner zijn dan het maximaantal mazen in de omtrek aan de voorkant van de kuil in enge zin, de mazen in de naadlijnen niet meegerekend. Deze bepaling is van toepassing op alle gesleepte netten met een maaswijdte van 55 mm of meer.

In de Nederlandse praktijk betekent dit dat vissers hierdoor feitelijk minder wijd moeten gaan vissen om de achternetten (doorgaans met een grotere maas dan 80mm) volgens de regels te laten aansluiten op de 80mm kuil (Visser 1).

Visned over dit punt in haar nieuwsbrief (dd.12-4-2013¹):

'Het probleem dient zich aan wanneer het aantal mazen van het kropje/tussenstukje x de maaswijdte een bepaalde breedte oplevert en dezelfde berekening van het aantal mazen x de

¹ <http://www.visned.nl/nl/nieuws/item/id/4855/problemen-rond-technische-maatregelen-aanhechting-van-de-kuil>

maaswijdte van de kuil een grotere breedte aangeeft en er dan gesuggereerd wordt dat er sprake is van "ballooning", hetgeen dus niet toegestaan is'.

Eén van de vissers die we spraken legt uit:

Visser 5: Nee dat moet net zo breed wezen. Bij ons loopt dat allemaal recht, maar als je er een maas teveel op hebt. Pak even een stukje papier. Kijk die netten en dit is je achter net, en hier komt de zak en dit is bijvoorbeeld 10cm en dit is 8. Dan krijgen wij 50 mazen van 10, dan heb je hier 5 meter. Maar dan moet je van 8 veel meer mazen hebben. Maar nu zijn die Engelsen hier op aan het controleren, die zeggen van neeee, als je hier 50 mazen hebt dan moet je er hier ook 50 hebben.

Onderzoeker 2: Oké maar dan wordt die eigenlijk nauwer?

Visser 5: Ja dan wordt die nauwer, maar dat is niet visnamig. Want dan krijg je dit. Dan is de waterstroming niet zo lekker in je net en dan gaan hier die tongen doorheen. Toen ze dat nog niet hadden, toen hadden we dit veel breder. Hadden we er hier niet 50, dan hadden we er hier wel 140.

Onderzoeker 2: zodat je hier een bol krijgt.

Visser 5: dan krijg je eigenlijk dit [tekent]. Dat is voor de vis veel beter, ook voor de kwaliteit. Dan wervelt het niet zo in die zak. Daar zijn ze nu op aan het controleren. En iedereen netten veranderen en doen en da's een hele toestand. Dit is best wel een ingewikkelde constructie. Met je constructie om het net binnen te halen de hele tijd en de hysstrop enzo. Ja dat verandert, dat moet je allemaal veranderen. Hier kijken ze nog niet naar, hier hebben ze dan 12.

Visned geeft aan dat er ook verschil van mening bestaat over de interpretatie van de regelgeving, met daarbij nog als saillant detail dat er blijkbaar ook verschil van mening is tussen de verschillende lidstaten wat betreft de interpretatie van het artikel. Engeland houdt er een andere interpretatie op na, dan Nederland en België.

Visned: 'Duidelijk staat aangegeven dat lid 1 (maximaal aantal mazen rond) niet geldt voor boomkorren maar lid 2 en 3 gelden voor alle sleepnetten (dus ook voor boomkorren). En daarbij komt nu ineens de interpretatie van de Engelse controleurs dat het kropje/tussenstukje gezien wordt als "tunnel", feitelijk te gek voor woorden omdat het een artikel betreft dat al 15 jaar in de betreffende EG-Vo. staat! Het begon met controles aan boord van Belgische boomkorvaartuigen, hetgeen ook leidde tot het opslepen van een Belgische kotter naar een Engelse haven omdat de MMO uit dat artikel afleidt dat er in sleepnetten geen ballonvorming ('ballooning') mag zijn. Deze week werden ook Nederlandse vissersvaartuigen geconfronteerd met controles op dit punt. Het was ook één van de tenlasteleggingen aan het adres van de OD 17. Tot nu toe is er altijd van uitgegaan dat dit artikel niet van toepassing is op boomkorren omdat er "geen verlengstuk in het net aanwezig is".'

Als tijdelijke oplossing voor de vloot suggereert de visserijorganisatie:

Visned: 'In de tussentijd kunnen problemen voorkomen worden wanneer er voor gezorgd wordt dat de uitkomst van de vermenigvuldiging van het aantal mazen, diegene in de naadlijnen niet meegerekend, met de gemiddelde maaswijdte van de mazen in de het kropje/tussenstukje (de omtrek dus), minstens gelijk is of groter is aan de uitkomst van dezelfde vermenigvuldiging in de kuil.'

Twee vissers (visser 3 en 5) leggen uit waarom ze de netten zo ineen willen zetten.

Visser 3: 'Maar waar doen wij dat voor? Dat je dan een buikje aan de onderkant krijgt en de bovenkant een strak geheel, waardoor je dus geen slijtage krijgt. Omdat die onderkant van het net altijd beschermd is met plus, met rubberbanden, wil je dus eigenlijk een beetje om die randen heen hebben die op de kant. Maar dat mag niet! Nou en dan; daar ga je gewoon stuk op. Wij noemen dat dan een vals naadje, in het midden van die kuil dat je gewoon 3 4 masten bij elkaar; je maakt de bovenkant en onderkant hetzelfde, dat snijdt makkelijker, dat is ook hoe de perken van die netten aangeleverd worden, en dan maak je een vals naadje in de midden dus die knijp je iets bij elkaar, ja dat mag niet.'

Onderzoeker 4: 'Ja'.

Visser 3: 'Terwijl je dat puur doet om je net te beschermen, het heeft helemaal niets te maken met extra eh meer vis te vangen, gewoon helemaal niet. Nah'.

Visser 5:

'Het beste is gewoon 12, 10, 8 maar dan wel wat meer mazen erop. Als je dan hier 50 van 12 hebt en hier 6 dan is dit 6 meter, als je het uitrekent dan. Dan krijg je van die mazen die staan op een derde. En dan heb je het einde van het net, dit is ook maar een derde van de lengte. Die mazen staan nooit vierkant. Is altijd een ruit. Als dit dan 600 is, dan moet dit 600 wezen. En ja dan heb je hier 50 van 12 hebt dan moet je hier 60 van 10 hebben. Als je hier ook 60 van 10 hebt eh. Ja en hier hadden ze dan altijd 140 op. Dat is ook beter voor je vis, dan krijg je prachtige vis. Maar dat mag nu niet meer, dat moet je allemaal gaan veranderen.'

Hij legt ook uit hoe het verbod op ballooning ertoe leidt dat vissers meer gebruik zullen moeten maken van nauwere mazen in het net:

Visser 5: Dus nu zijn ze het hier allemaal aan het veranderen dat het hier klopt. Maar vroeger hadden ze hier allemaal 100mm, de zak is 80mm, maar nu zijn ze dit dus ook 80 aan het maken. Allemaal nauwer maken, omdat het één op één moet staan. Dat zijn allemaal van die stomme dingen.'

5.1.3 Kennis van Technische Maatregelen

In een aantal gesprekken werd de vissers gevraagd of zij de regels (uit hun hoofd)kennen. Vijf vissers gaven aan dat dit niet het geval is;

Visser 2: 'Degene die dat kent mag je op een standbeeld zetten'.

Veel vissers opereren veel in dezelfde gebieden (vaste stekken), en leren van vader op zoon of van schipper op schipper de regels die voor hen van toepassing zijn.

Visser 4: 'Het is regelmatig zo dat ik met een net bezig ben, wat te veranderen ofzo, dat ik dan dat boekje erbij moet pakken hoor. Even kijken doe ik het wel goed? Of je moet een paneel in de netten zetten ofzo'.

In geval van aarzelingen, bellen ze met de reder, zoals visser 6 verteld, of met de visserijverenigingen (Visned, Vissersbond).

Onderzoeker 4: Maar hoe weet [je zeker] dat je niks verkeerd doet?

Visser 1: Nou alles staat er wel apart in en als je twijfelt pak je het boek erbij en zeg je, nou dan ga je dat lezen, en dan denk je 'nouuu hoe staat het er nou eigenlijk?' En dan staat er zo'n [hij maakt een groot gebaar] verhaal en het gaat om een klein dingetje. En dan denk ik van 'wanneer zit ik dan goed?' en dan moet je weer iemand [vinden] die dat juridisch leest, hè, wij lezen dat gewoon als een praktijkman, maar iemand die jurist is die leest 'dat mag niet en dat mag niet' en dan moet je.. [de onderzoeker onderbreekt]

Onderzoeker 4: Maar die hebben jullie ook echt.. [de visser onderbreekt]

Visser 1: Nou je gaat gewoon naar de Federatie of naar VisNed in dit geval kunnen we gewoon bellen, en die zeggen 'ja dat moet je zo en zo zien, want daarmee bedoelen ze dat en dat'. Nou en dan snap je het. Maar dat is eigenlijk ondoen.. eh.. onwerkbaar voor heel veel vissers. Ja.

Regels leren ze kennen 'door schade en schande'(Visser 6); doordat ze bij controle gewezen worden op zaken die niet op orde zijn (Visser 3).

Visser 2: '(...) en dan [wordt] nu iedereen ineens een beetje wakker omdat er een paar bekeuringen uitgeschreven zijn. Nou dat is dan.. zo kom je achter de kennis. Heel raar natuurlijk maar het is wel zo. Het is niet te lezen, voor een visserman'.

Het voorbeeld over ballooning (onder 3.1.3 Regelgeving en discards) laat zien welke rol de visserijorganisatie spelen voor de vloot als het gaat om de regelgeving. Het stukje wettekst over ballooning (artikel 6, lid 3) is nu voor veel vissers weer scherp op het netvlies gekomen. De regels staan in het Visserij-jaarboek en belangrijke wijzigingen of herhalingen van belangrijke regels wordt ze verteld in de nieuwsbrieven van de visserijverenigingen (Visser 2,3). Vissers vinden de regels overweldigend en rekenen erop dat bestuurders hen wel zullen informeren:

'Mensen hebben er ook geen zin meer in om het te lezen want die denken, nou weet je, die paar bestuurders die gaan ons wel wakker schudden als het zo ver is'(Visser 2).

De vissers geven aan dat de veelheid van regels, de ingewikkeldheid en juridische manier van formuleren en het hoge detailniveau maken dat het moeilijk is 'de wet te kennen';

Visser 3: 'Maar ja ik bedoel, nu vanaf 2005 verzamel ik alle nieuwsbrieven. Die heb ik in mappen zitten. Maar het is niet een dusdanig gestructureerd iets dat je makkelijk terug kan vinden, van ohja waarom was dat ook alweer zo?'

Visser 1 en 3 geven aan dat zelfs de controle diensten de regels niet kennen.

Visser 3: 'Zelfs de AID [NVWA] kent de regels niet'.

5.2 N2000

5.2.1 Beschermde gebieden

De meningen over beschermde gebieden zijn verdeeld, hoewel de vissers die zich uitlaten over beschermde gebieden (Vissers 1,3,5,6) doorgaans sceptisch of negatief zijn over permanent gesloten gebieden (Vissers 1,3,6). Redenen hiervoor zijn wisselend. In sommige gevallen gaat het om het feit dat vissen zich continu verplaatsen en zich dus niet in een beschermd gebied vestigen (Vissers 1,3,6), maar ook wordt er aangegeven dat de locatie van een beschermd gebied beter afgestemd moet en kan worden met vissers (Visser 5). Ook wordt meerdere keren genoemd (Visser 3, 5) dat er al erg veel gebieden zijn waar vissers niet kunnen komen, zoals offshore windmolenparken.

Vissersvrouw: Het is niet alleen gesloten gebieden. In de Noordzee zijn zoveel activiteiten. Het is niet zo dat je overal kan ...; je hebt gebieden met stenen, je hebt windmolen parken, je hebt scheepvaart routes, kabels in de grond, ik bedoel de plaatsten waar je kunt vissen dat wordt steeds minder.

Visser 5: Zeker voor de flyshoot, die vissen maar op een paar plekken in de Noordzee.

Onderzoeker 2: waar kunnen jullie zeg maar goed vissen? Er mogen geen stenen liggen?

Visser 5: Waar de bodem vlak is. De zuidelijke Noordzee dat moet je zien als een duinen gebied. Dat zijn allemaal duinen onder water. Die zeebodem die is niet plat en dan kan je niet flyshooten.

In het praten over beschermde gebieden, ging het ook over de real time closures. Die komen niet voor uit N2000 wetgeving maar uit het kabeljauwherstelplan, een van de technische maatregelen reguleringen (EU verordening 2056-2001). Eén van de vissers is uitgesproken positief over Real Time Closures (Visser 6), hoewel hij aangeeft hier voorheen niet in geloofd te hebben. Wel merkt hij op dat deze gebieden in overleg met vissers aangewezen moeten worden, een mening die door meerderen gedeeld wordt. De visser heeft aan boord vaak een goed beeld van waar bijvoorbeeld veel jonge vis zit, zo'n gebied zou dan in overeenstemming (tijdelijk) gesloten kunnen worden.

Onderzoeker 1: Maar werkt dat systeem nu van die RTC's?

Visser 6: Ja dat werkt. Dat werkt.

Onderzoeker 1: Want het komt weer regelmatig voor in Engeland.

Visser 6: Ja elke maand, elke maand.

Onderzoeker1 : Ja. En dan heb je dus het idee dat dat bijdraagt aan herstel van de kabeljauw?

[...] Visser 6: Heel moeilijk te meten. Maar vaak.. ik, ik kijk altijd of het van invloed is op mijn eigen visgebieden; van de schepen natuurlijk, dus ik check dat altijd, en vorig jaar zelfs een keer, heb ik dat zelf een keer aangegeven en hebben ze dat ook later veranderd. [Dat] was in het Engelse Kanaal 2 jaar terug; een RTC dat ik zei van 'jongens, jullie hebben gezegd 'dit moet hem worden', ik zeg 'daar zit de kleine kabeljauw.' Toen zelf geconstateerd. Is toen ook met een aantal schippers gedragen, en het is toen ook veranderd. Dan zeg ik het werkt. Nou, toen is het een maand dichtgegaan, en jongens, we zien wel weer na die maand maar die maand is het in ieder geval dichtgegaan.

Onderzoeker 3: Voor wie geldt dat dan? Voor alle vissers?

Visser 6: Ja dat was voor alle vissers. Ja. Demersale vissers, ja.

Onderzoeker 1: Ja. Maar dat, dat was dan op eigen initiatief dat je daar dus, er kwam een gebied en toen zei je dat werkt niet goed dus daar heb je een ander...

Visser 6: Nou nee, het werkte niet goed, wij zagen zelf met onze waarneming dat de kabeljauw - waar het dus om ging- , die lag daar helemaal niet. Die zat iets zuidwestelijker, bij de Greenwich boei was dat. Toen is er een gebiedje net zuidwesten daarvan; hebben we toen dichtgegooid, veranderd.

5.2.2 Kwetsbare soorten

De lijst met kwetsbare soorten zoals aangegeven in de Annexen van de Vogel- en Habitatrichtlijnen en de Kaderrichtlijn Marien en soorten waarvoor een vangstverbod geldt (zie bijlage 3) is aan de geïnterviewde vissers voorgelegd. Alle vissers (N=6) geven aan dat bijvangst van deze soorten niet of nauwelijks voorkomt en het vermijden van deze soorten niet als probleem wordt ervaren. Er worden dan ook geen technische aanpassingen aan tuigen en netten gedaan om bijvangst van de soorten op de lijst te voorkomen.

Visser 1 geeft aan dat het quoteren van on-gequoteerde soorten, zoals voorheen rog, een negatief effect kan hebben op het in stand houden van de soort. Roggen werden alleen aangevoerd als ze groot waren en commercieel interessant, nu dat er een quotum geldt worden ook kleinere roggen aangevoerd, omdat er toch quotum voor is.

Er worden dus geen specifieke aanpassingen gedaan om kwetsbare soorten te vermijden omdat het vangen van deze soorten zelden gebeurt. Er worden echter wel netaanpassingen gedaan om soorten te vermijden die het vangstsucces of bijvoorbeeld het gedrag van het net beïnvloeden. Hoe men het beste onderwater zeewier en bijvoorbeeld zeeklit [*Echinocardium cordata*] kan lozen is kennis die doorgegeven wordt van visser op visser (generatie op generatie).

Visser 3: 'Maar ik zie dat die Noordzee zo vreselijk dynamisch is, en dat je nou echt; dat hebben we al jaren niet gezien; waar komt het... hoe is het mogelijk weet je?'

Onderzoeker 4: 'Je hebt het, zoals je aangeeft, eigenlijk toch niet in de hand. En in die zin, de natuur die doet toch wat ze wil, de ene keer zijn er veel van die soorten de andere keer weer weinig van die soorten. Dan zwemmen ze weer weg, zitten ze weer ergens anders, dus het is niet iets waar je hè, ook in je netten rekening mee kan houden of houdt?'

Visser 3: 'Nee daar kun je, je moet alleen je netten eraan aanpassen, ik bedoel we hebben dat haar, dat is ook een soort grasachtig spul. Nou, dan pas je gewoon je netten aan, dan gaat het net zo laag mogelijk aan de grond, echt heel laag, en dan spannen we er een, zetten we een ketting tussen de twee slossen in, heel stijf, en die zwiëpt gewoon dat gras over het net heen.'

Onderzoeker 4: 'Dit soort dingen zijn super interessant want ik denk dat zijn wel aanpassingen ...' [Visser onderbreekt]

Visser 3: 'Die de visserman zelf bedacht heeft'.

Of dit soort aanpassingen toegestaan zijn, is in veel gevallen niet bekend. Omdat de aanpassing niets te maken heeft met het vangen van vis maar met het vermijden van andere soorten, wordt er van uitgegaan dat de aanpassing geen problemen oplevert tijdens controles. Pas wanneer een inspecteur erover zou struikelen wordt dat relevant:

Visser 3: Als wij bijvoorbeeld zandeieren [Echinocardium cordatum] vangen, veel zandeieren, we weten niet eens of dat mag, maar dan snijden wij een klein gaatje in het achtereind op een strategische plek en dan spannen we daar een draadje bij langs, een touwtje, en dan haal je dat een beetje door en dan krijg je daar een kuiltje waardoor die zandeieren er gewoon uitrollen, uit het net.[...] En dat kun je dan dusdanig zo stellen, dat je in plaats van 3 ton zandeieren met vis erdoorheen, nou dat je nog 40, 50, 100 kilo zandeieren vangt en de rest dat is gewoon vis.

Onderzoeker 4: Maar dat zijn gewoon aanpassingen die mogen?

Visser 3: Eh, dat weet ik niet.

Een collega visser die even aanwezig is bij het gesprek: Dat is maar één maas hè, je snijdt maar één maas - snij je door, en dan die vier pootjes snij je weg. Eén vuistje, meer niet.

Visser 3: En dan loos je, en dan loos je gewoon opeens dan. Ik heb zelfs zitten te denken van 'goh, als ik nu een ringen-set maak, die ik aan mekaar maak dus ik heb ringen, nou, zo'n zandei is zo groot [wijst ongeveer vijf centimeter aan] en ik pak daar bijvoorbeeld eh, ik maak ringen van wat zal dat zijn; acht of tien centimeter? Je doet er een aantal aan mekaar in een triangelvorm, driehoek vorm [Onderzoeker onderbreekt]

Onderzoeker 4: Of ze er dan niet gewoon doorheen donderen?

Visser3 : Ja!

De aanpassingen aan netten en tuigen zoals bovengenoemde twee voorbeelden zijn aan boord bedacht en getest en kennis hierover gaat vaak van visser op visser. Er zijn momenteel geen aanwijzingen in de interviews naar voren gekomen dat deze aanpassingen gehinderd worden door de Technische Maatregelen, maar het is niet ondenkbaar dat dit op enig moment conflicten oplevert met regelgeving.

5.3 Rol vissers in beheer

We hebben de vissers gevraagd of ze het idee hebben dat vissers / de visserijsector momenteel betrokken worden bij het tot stand komen van regels en of ze dat belangrijk vinden (in de toekomst). We waren benieuwd hoe deze vissers aankeken tegen participatief beheer, omdat elementen daarvan een rol lijken te gaan spelen bij de herziening van het GVB.

Wat naar voren kwam uit die gesprekken is dat vissers het belangrijk vinden dat vissers en of hun vertegenwoordigers betrokken worden bij beleidsontwikkeling. Beheer en beleid zou volgens het merendeel van deze vissers flexibeler en adaptiever zijn wanneer goed naar de sector zou worden geluisterd (Vissers 1,2,3,6). Sommige regels werken in de praktijk gewoonweg niet goed, maar vanwege de kloof tussen beleid en praktijk is het moeilijk om dit bij de juiste persoon duidelijk te maken. Er bestaat frustratie over het feit dat onwerkbare regels blijven bestaan, in plaats van dat ze teruggedraaid worden. Dit hangt samen met het gevoel dat er te veel (onzinnige) regels zijn (Vissers 2,3,6). Er wordt gesuggereerd dat het zou helpen om beleid te maken per visserijmethode (Visser 3). Regels hebben vaak een bepaalde reden, maar die reden staat niet centraal – zo ervaren de vissers – bij de handhaving van de regels.

De vissers vinden het ook van belang dat vissers betrokken worden bij de ontwikkeling van beleid, zodat er meer praktijkkennis beschikbaar is bij het ministerie. Een voorbeeld is de verwachtingen van bijvangstvermindering. Je kan bijvangst terugdringen, maar je zal niet tot een bijvangst van nul procent komen. Wanneer een succesvol experiment uitgevoerd wordt bestaat de angst (Visser 1 en 2) dat de overheid de resultaten koppelt aan de tijdschaal van het project en de resultaten lineair doortrekt, vanwege het gebrek aan praktijkkennis. Als er tijdens een project met een duur van 3 jaar een

bijvangstreductie van 30% gerealiseerd wordt, betekent dat niet dat er in 6 jaar tijd 60% en in 9 jaar 90% bijvangstvermindering behaald wordt, terwijl het gevoel onder een aantal vissers bestaat dat de overheid wel op die manier (te makkelijk) denkt over het verbeteren van selectiviteit.

Visser 2: "[...] het is een vervelende voor ons straks politiek, omdat als wij straks gaan zeggen van: nou we hebben nu iets bedacht, onder druk van de aanstaande discardban natuurlijk, waarbij we echt een behoorlijk percentage aan discards lozen, jonge vis, dan gaat Dijkzema natuurlijk zeggen [...] zie je wel dat jullie het kunnen? Dus jullie kunnen ook wel helemaal terug naar nul".

Het gemis van een duidelijk referentiepunt of referentiejaartal hangt hier één op één mee samen. Het wordt meerdere keren aangegeven (Visser 1 en 3) dat 'verduurzaming' in een tijdsgebonden context gezien moet worden, om iets te kunnen zeggen over verbetering van selectiviteit. Bij een verbetering gaat het immers altijd over een verhouding tussen A (referentiejaar) en B (moment x na de aanpassing). De vissers hebben het idee dat ze nu al veel verbeterd hebben aan de vangst van discards in vergelijking met 10 jaar terug. Maar omdat zo'n referentiejaar nooit is vastgelegd, kunnen ze dat niet goed laten zien.

Een ander voorbeeld waarom het goed is dat vissers betrokken worden is om meer lange termijn planning mogelijk te maken. Er is momenteel teveel onzekerheid over wel of niet toegestane vismethoden, quota en plannen om daar meerjarenplannen op te schrijven als bedrijf. Dit levert onder andere problemen op bij financiering van investeringen (vissers 3 en 6).

Eén van de vissers pleit ook voor meer sociale controle vanuit de eigen sector (Visser 1) en een actievare rol daarin voor de producenten organisaties (PO's). In plaats van bestraffing door de AID zou een PO ook moeten mogen en (durven) zeggen dat vissers die de regels overtreden een tijdje voor de kant moeten.

Visser 1: "En het zou eigenlijk zo moeten zijn dat je PO's, dat zijn je eigen regionale clubjes, en je zegt van jongens er valt er één [visser] uit die totaal alles doet wat niet mag, dat een PO bevoegd is om te zeggen: En nou is het gedonder over, als je daar nou nog één keer mee gepakt wordt of je gaat er nog één keer mee door, dan leggen we je een maand voor de kant. Dan mag je gewoon een maand niet vissen."

Onderzoeker: "Ja."

Visser 1: "Daar moet een PO of een organisatie bevoegd worden en daar eigen verantwoording nemen. We moeten zelf zo gaan denken. Zo zitten we erin."

Onderzoeker: "Dat is ook wel een interessante, dus eigenlijk zou je minder controle op de regels moeten hebben vanuit de overheid, maar eigenlijk meer sociale controle en bevoegdheden binnen de sector zelf om elkaar te wijzen op eh" [Visser onderbreekt]

Visser 1: "Maar dan moet je wel hele eenvoudige regels hebben. Hele simpele, gewoon in Jip en Janneke taal, gewoon een A4tje aan boord. Daar moet je aan voldoen. Heel simpel. Zo moeilijk is het niet."

Drie vissers geven aan het gevoel te hebben dat vissers zelf niet (genoeg) betrokken worden (Vissers 1,2,4), maar wel te geloven dat de belangenvertegenwoordigers betrokken worden. Eén visser geeft aan dat hij zich wel betrokken voelt bij beleidsontwikkeling (Visser 5). De vissers vinden desgevraagd dat vissers meer betrokken moeten worden bij beleidsontwikkeling, de praktijkkennis is nodig; maar bij doorvragen komen een tweetal problemen nadrukkelijk naar voren: vertrouwen en representatie.

5.3.1 Representatie

Bij het doorpraten over hoe een grotere rol voor vissers aan het ontwikkelen van beleid kan worden georganiseerd, wordt benoemd dat een probleem is dat 'de visserman' geen tijd heeft om actief aan de slag te gaan met beleid (Visser 4), er is immers een mis-match tussen bijeenkomsten door de week en het werk op zee. Vissers kunnen het inkomen niet missen door een week thuis te blijven (Visser 2). En visser 1 geeft aan dat hij vindt dat een visser vooral bezig moet zijn met vissen (Visser 1). Ook wordt genoemd dat het belangrijk is dat de visser die meegaat naar een bijeenkomst geselecteerd moet worden op zijn vermogen om informatie goed over te brengen, niet elke visser is hiervoor geschikt. De rol voor actieve vissers in beheer is om praktische redenen dus gelimiteerd. De vissers hebben wel de ervaring dat inbreng vanuit de praktijk, als het georganiseerd is, veelal gewaardeerd wordt.

De voormannen en visserijorganisaties spelen dus een belangrijke rol in de vertegenwoordiging van de visserman. En in grote lijnen zijn deze vissers wel tevreden over die vertegenwoordiging. Echter er is wel ruimte voor verbetering. Zo wordt er een paar keer genoemd dat er één organisatie moet komen (Visser 1 en 6), dan hoeven organisaties zich niet te profileren ten opzichte van elkaar. En de interne communicatie kan verbeterd worden. En het betrekken van jonge vissers bij beheer en het belang ze gemotiveerd te houden werd aangestipt (Visser 4 en 6).

5.3.2 Vertrouwen

Een tweede onderwerp dat nadrukkelijk aan de orde komt is dat van vertrouwen. Meepraten over het beleid, betekent het delen van informatie. Maar zal die informatie niet tegen je gebruikt worden?

Visser 1: "En we hebben ook wel eens dingen waarmee we samengewerkt hebben, met ambtenaren samen en met IMARES, en dan bereik je iets, je denkt, nou dan gaan we daarmee naar het ministerie, en vervolgens kom je het een paar jaar later tegen en dan werkt het alleen maar tegen je. Wordt je er alleen maar om je oren geslagen met je gegevens. Dus de terughoudendheid van de visserman heeft er alles mee te maken, er is totaal geen vertrouwen."

Dit wantrouwen leidt er toe dat de vissers soms het gevoel hebben dat ze niet open kunnen zijn tegenover de overheid (Visser 1,2,3).

En als er dan sprake is van opgebouwd vertrouwen en gedeelde kennis, dan willen ambtenaren nog wel eens wisselen van dossiers of van baan veranderen. Dat vinden vissers lastig. Wanneer een ambtenaar een bepaalde tijd op een specifiek visserijdossier zit, ontstaat er een vertrouwensband tussen de ondernemer en de ambtenaar, en ook doet de ambtenaar specifieke inhoudelijke kennis op. Wanneer dit dossier overgaat op een andere medewerker, gaat niet alleen de vertrouwensband maar ook de specifieke dossierkennis verloren en moet de visser voor zijn gevoel de nieuwe ambtenaar weer opnieuw 'inwerken' (Visser 1).

6. Discussie en conclusie

In verband met de herziening van het gemeenschappelijke visserijbeleid verwacht het ministerie van Economische Zaken dat ook de technische maatregelen herzien zullen worden. Zij heeft IMARES gevraagd welke artikelen in de technische maatregelen (EG Verordening Nr. 850/98) in het licht van de aanlandplicht herzien *moeten* worden en welke best ook herzien worden, aangezien ze bijdragen aan discards. Daarnaast heeft het ministerie IMARES gevraagd vissers hierover te interviewen, en daarnaast te ondervragen over de relatie tussen innovatie en regelgeving. Verwacht wordt dat de vloot zich middels innovatie zal aanpassen aan de veranderende regelgeving. IMARES heeft tot slot bijgedragen aan 2 STECF vergaderingen over de herziening van technische maatregelen, eind 2012 en begin 2013 (hoofdstuk 2).

In de hoofdstukken 3 en 4 is aangegeven welke artikelen van de technische maatregelen (EG Verordening Nr. 850/98) revisie behoeven onder invloed van de aanlandplicht, zoals afgesproken in het kader van de herziening van het GVB. Alle referenties die in de technische maatregelen gemaakt worden naar het niet mogen aanvoeren of het het overboord moeten zetten van (delen van) de vangst moeten daarbij herzien worden. Daarnaast moeten de bepalingen die gaan over automatische sorteermachines en over fysieke en chemische bewerking van vis aan boord wellicht herzien worden.

In de gesprekken met de vissers is meer tijd besteed aan het praten over de relatie tussen regelgeving en discards. Zoals eerder door IMARES aangegeven (Rockmann *et al* 2011) worden discards veroorzaakt door een complex samenspel van markt, techniek, regelgeving, seizoen, gebied en weersomstandigheden, en gedrag van vissers. Een interessant voorbeeld hiervan is de 80mm maaswijdte in de tongvisserij. De vissers vertelden hoe onder invloed van diverse factoren veel vissers gebruik maken van illegale netvoorzieningen om de kleinste maat tong vast te houden in de vangst. Ze pleiten voor het aanpassen van de regelgeving, door de minimum maaswijdte te verlagen naar 70-75mm. Hierdoor, zo schetsten zij, zal aan het gebruik van illegale voorzieningen (met een 'maas' van 50-60mm) een einde komen resulterend in een veel lager percentage discards. Dit zou ook nog een stap verder genomen kunnen worden, door er een case van *results based management* van te maken. Als bij een aanlandplicht alle ondermaatse commerciële vis aan land moet komen, kan in theorie de minimum maas losgelaten worden, aangezien het in het belang van de visser is om zo selectief mogelijk te vissen. Door alleen regels op hoofdlijnen af te spreken en de nadere (technische) invulling aan vissers over te laten, kan het innovatieve potentieel van de vloot positief gebruikt worden in plaats van te verzanden in het bekende kant-en-muis spel tussen overheid en visserij zoals we hebben gezien in 20 jaar technische maatregelen met micro-management (zie ook STECF 2013).

De aanlandplicht zal, als nieuwe regelgeving, impact hebben op dat samenspel. Vissers denken hier over na en er werden voorbeelden gegeven van hoe zij denken dat het positief kan werken, mits vissers (extra) gestimuleerd worden door middel van beloning om zo min mogelijk discards aan te landen en zo selectief mogelijk te vissen. Maar ook voorbeelden van hoe het negatief kan werken, bijvoorbeeld door middel van een eenvoudigere bediening van de zwarte markt nu ondermaatse vis legaal aan boord gehouden mag worden. De vissers stelden voor dat het in het kader van de herziening van de technische maatregelen, en in de ambitie discards te verminderen, nuttig kan zijn om de minimum maaswijdte van 80 mm los te laten of te verzetten naar 70-75mm.

In de gesprekken die met de vissers gevoerd zijn over de relatie tussen regelgeving en innovatie is duidelijk geworden dat veranderende regelgeving (N2000 bijvoorbeeld) slechts ten dele invloed heeft gehad op de grootscheepse transitie in de Nederlandse visserij. De stijgende olieprijs is daar veel meer een bepalende factor in geweest, zo zeiden de vissers. Niettemin is dat deels wel hand in hand gegaan, want het lagere gasolieverbruik heeft bij een aantal innovaties ook geleid tot minder bodemimpact en minder discards. Ook al is de innovatie niet gedreven geweest door veranderende regelgeving

(bijvoorbeeld ten aanzien van beschermde gebieden en soorten); beleid en regelgeving heeft wel directe en indirecte invloed uitgeoefend op innovatie. Zo heeft het beperkte aantal puls-vergunningen gewerkt als een rem op de transitie van de vloot. Ook ervaren vissers dat het micro-management in de regelgeving innovatie en een flexibele bedrijfsvoering hindert; vissers worden beperkt in hun ruimte om dingen uit te proberen door de gedetailleerde en complexe regelgeving. Als elk draadje in een net 'vast ligt' door gedetailleerde regels dan is er weinig ruimte om te 'pielen' om minder discards te vangen. Door de aanlandplicht zal die behoefte om dat te kunnen doen, sterk toenemen. Een succesvol voorbeeld is door de vissers aangehaald, het scheidingspaneel van 40mm lijkt veel belovend – maar kon alleen getest worden met ontheffingen. Ook met panelen zouden vissers meer willen uitproberen maar dat is allemaal aan strikte regels onderworpen (waarvan het nut discutabel is).

De vissers geven aan dat de relatie tussen overheid en visserij gekenschetst kan worden door wantrouwen – van overheid naar vissers om ruimte te geven dingen te ontwikkelen ('dat zal wel bedoeld zijn om meer vis te vangen') en van vissers naar de overheid om informatie te delen ('dat zal wel tegen ons gebruikt worden'). Deze verhouding en de keten van actie en reactie in technische ontwikkelingen en beperkende maatregelen is ook omschreven door de STECF (2012). En dit heeft geresulteerd in maatregelen die niet in praktijk getest zijn, waarvan de effectiviteit niet geëvalueerd kan worden en die veelal ineffectief blijken te zijn (door diverse aanpassingen). Dit gegeven draagt niet bij aan draagvlak voor regels en dat geluid komt nadrukkelijk terug in de gesprekken die we met de (innovatieve!) vissers voerden. De regels zijn te complex, men kent ze echt niet allemaal en leert ze door 'schade en schande' kennen. Ergernis over 'pietluttige' controles van draadjes in grote netten, hetgeen evenwel zeer veel tijd, geld en moeite kost en onbegrip over het nut hiervan werden gedeeld. Tot slot omschreef één van de vissers het resultaat hiervan als een laatste voorbeeld van indirecte negatieve impact van regelgeving op innovatie – namelijk doordat hij zich 'murw geslagen voelde'. De snelheid waarmee beleid en regels veranderen en de onduidelijkheid waarmee dat gepaard gaat, ondermijnt de lange termijn planning van de vissers. Hoe kunnen zij zich nu bijvoorbeeld voorbereiden op de aanlandplicht; met nog zoveel onduidelijkheden? Hiernaast hebben de vissers ook aangegeven dat innovatie ook beïnvloed wordt door de economische mogelijkheden van vissers; de investering maar ook het testen (en bewijzen van het effect middels onderzoek) kosten veel geld. Wat ook benoemd werd was dat innovaties en aanpassingen zich ook 'relatief' moeten bewijzen ten opzichte van collega vissers. Als je er door collega's in je testen 'uitgevist' wordt, dan loont het niet in relatief opzicht, terwijl het misschien wel een zinvolle en echt duurzame aanpassing is als iedereen ertoe over gaat.

Tot slot hebben we de vissers nog gevraagd naar de rol die zij zien weggelegd voor vissers in visserijbeheer. Dit leek ons nuttig in relatie tot mogelijke veranderingen in relatie tot regionalisatie (herziening GVB) en *results based management* (herziening TM). Vissers ervaren dat inbreng vanuit de praktijk in bepaalde gremia altijd wel verwelkomd wordt (mits gebracht door communicatieve visser). Tegelijkertijd drukken ze uit weinig vertrouwen te hebben dat de gedeelde informatie echt gebruikt wordt, en de angst dat het eerder tegen ze dan voor ze gebruikt wordt. Veelvuldige inbreng van actieve vissers in beheer is veelal niet goed mogelijk doordat vissers de hele week op zee zitten (en het inkomen niet kunnen missen) en daarnaast veelal in het weekend al zeer druk zijn. Direct contact met beleidsmakers hebben vissers veelal niet zelf, en als ze het al hebben is er vaak zorg over de duur van de relatie hetgeen het opbouwen van inhoudelijke kennis en vertrouwen bemoeilijkt. Actieve vissers worden natuurlijk wel vertegenwoordigd, en de vissers hebben het idee dat de vertegenwoordigers wel betrokken zijn bij beleidsvorming. De vissers met wie we spraken vinden dat de sector een actievere rol zou kunnen spelen door meer verantwoordelijkheid te nemen (sociale controle door PO's), en haar rol kunnen versterken door de interne communicatie te verbeteren en zich te verenigen in 1 organisatie. Het betrekken van jonge vissers bij beheer en het belang ze gemotiveerd te houden werd een paar keer aangestipt. De vissers gaven aan dat beleidsmakers beter zouden moeten luisteren naar de sector, beheer zou adaptiever (bijvoorbeeld regels die niet werken afschaffen) en flexibeler moeten zijn en meer gericht moeten zijn op het belonen van goed gedrag.

Concluderend, als het klopt (zoals beschreven in hoofdstuk 2) dat de effectiviteit van technische maatregelen valt of staat met de mate waarin ze gedragen worden door vissers (legitimiteit van regelgeving), lijkt een nauwer contact tussen vissers en beleid bij de herziening van de technische maatregelen belangrijk.

7. Dankwoord

We willen graag alle vissers die we geïnterviewd hebben, bedanken voor hun openhartigheid, tijd en vertrouwen.

8. Kwaliteitsborging

IMARES beschikt over een ISO 9001:2008 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem (certificaatnummer: 124296-2012-AQ-NLD-RvA). Dit certificaat is geldig tot 15 december 2015. De organisatie is gecertificeerd sinds 27 februari 2001. De certificering is uitgevoerd door DNV Certification B.V. Daarnaast beschikt het chemisch laboratorium van de afdeling Vis over een NEN-EN-ISO/IEC 17025:2005 accreditatie voor testlaboratoria met nummer L097. Deze accreditatie is geldig tot 1 april 2017 en is voor het eerst verleend op 27 maart 1997; deze accreditatie is verleend door de Raad voor Accreditatie.

Referenties

Bryman, A. (2004) *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Rockmann et al. (2011) *Discards in fisheries – a summary of three decades of research at IMARES and LEI*. Report number C068/11.

STECF (2012). *Different Principles for defining selectivity under the future TM regulation* (STECF-12-20). N. Graham and H. Doerner. Brussels, STECF Report. 12-20.

STECF (2013). *Different Principles for defining selectivity under the future TM regulation* (STECF-13-04). N. Graham and H. Doerner. Brussels, STECF Report. 13-04.

Suuronen, P & Sardà, F. (2007). The role of technical measures in European fisheries management and how to make them work better. *ICES Journal of Marine Science*, 64 (4), 751-756.

Verantwoording

Rapportnummer : C032.14

Projectnummer : 4308101085

Dit rapport is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. De wetenschappelijke kwaliteit is intern getoetst door een collega-onderzoeker en het betreffende afdelingshoofd van IMARES.

Akkoord: dr.ir. LJW van Hoof
Onderzoeker

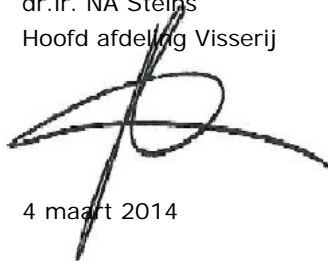
Handtekening:

Datum: 25 maart 2014

Akkoord: dr.ir. NA Steins
Hoofd afdeling Visserij

Handtekening:

Datum: 4 maart 2014

Bijlage A. Technische maatregelen

1998 New Regulation 850/98

Council Regulation (EC) No 850/98 of 30 March 1998 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 125, 27.04.1998 P. 0001 – 0036

Amendments to 850/98

Council Regulation (EC) No 308/1999 of 8 February 1999 amending Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 038, 12.02.1999 P. 0006 - 0009

Council Regulation (EC) No 1459/1999 of 24 June 1999 amending Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 168, 03.07.1999 P. 0001 - 0005

Council Regulation (EC) No 2723/1999 of 17 December 1999 amending Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 328, 22.12.1999 P. 0009 - 0011

Council Regulation (EC) No 812/2000 of 17 April 2000 amending Regulation (EC) No 1626/94 laying down certain technical measures for the conservation of fishery resources in the Mediterranean and Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 100, 20.04.2000 P. 0003 - 0004

Council Regulation (EC) No 1298/2000 of 8 June 2000 amending for the fifth time Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 148, 22.06.2000 P. 0001 - 0002

Council Regulation (EC) No 724/2001 of 4 April 2001 amending Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 102, 12.04.2001 P. 0016 - 0019

Council Regulation (EC) No 1298/2000 of 8 June 2000 amending for the fifth time Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms. Official Journal L 148, 22.6.2000, p. 1–2

Council Regulation (EC) No 602/2004 of 22 March 2004 amending Regulation (EC) No 850/98 as regards the protection of deepwater coral reefs from the effects of trawling in an area north west of Scotland. Official Journal L 097, 01.04.2004 P. 0030 - 0031

Council Regulation (EC) No 1568/2005 of 20 September 2005 amending Regulation (EC) No 850/98 as regards the protection of deep-water coral reefs from the effects of fishing in certain areas of the Atlantic Ocean. Official Journal L 252, 28.09.2005 P. 0002 - 0003
58 Council Regulation (EC) No 734/2008 of 15 July 2008 on the protection of vulnerable marine ecosystems in the high seas from the adverse impacts of bottom fishing gears. Official Journal L 201 30.07.2008 P. 8.

Transitional Technical Measures

Council Regulation (EC) No 1288/2009 of 27 November 2009 establishing transitional technical measures from 1 January 2010 to 30 June 2011. Official Journal L 347 24.12.2009, P.6

Regulation (EU) No 579/2011 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2011 amending Council Regulation (EC) No 850/98 for the conservation of fishery resources through technical measures for the protection of juveniles of marine organisms and Council Regulation (EC) No 1288/2009 establishing transitional technical measures from 1 January 2010 to 30 June 2011. Official Journal L 165 24.06.2011, P.1.

Bijlage B. Soorten genoemd in verschillende Europese richtlijnen

Habitatrichtlijn

Soorten allen genoemd in de Vogel- en Habitatrichtlijn en voorkomend in Nederlandse Mariene wateren, meegenomen in N2000 én NB-wet relevant voor de visserij.

- N2000 K = N2000 gebied toegewezen ter bescherming van soort in Kustgebied (NZ-kustzone, Vlake van de Raan, Voordelta)
- N2000 O = N2000 gebied toegewezen ter bescherming van soort in Offshoregebied (Friese Front, Klaverbank, Doggerbank)
- N2000 KO = N2000 gebied toegewezen ter bescherming van desoort in Kust- en Offshore gebied
- N2000 = Genoemd in Bijlage II van de Habitatrichtlijn als 'te beschermen soort' maar geen specifieke doelsoort Nederlandse N2000 gebieden. Wellicht wel aanlandverbod?

Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>	N2000 KO
Dikkopschildpad	<i>Caretta caretta</i>	N2000
Elft	<i>Alosa alosa</i>	N2000
Fint	<i>Alosa fallax</i>	N2000 K
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>	N2000 KO
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>	N2000 KO
Houting	<i>Coregonus oxyrinchus</i>	N2000
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>	N2000 K
Soepschildpad	<i>Chelonia mydas</i>	N2000
Steur	<i>Acipenser sturio</i>	N2000
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>	N2000
Zalm	<i>Salmo salar</i>	N2000
Zeeprik	<i>Petromyzon marinus</i>	N2000 K

Vogelrichtlijn

Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	N2000 K
Bergeend	<i>Tadoma tadoma</i>	N2000 K
Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>	N2000 K
Bonte strandloper	<i>Calidris alpina</i>	N2000 K
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	N2000 K
Drieteenstrandloper	<i>Calidris alba</i>	N2000 K
Dwergmeeuw	<i>Larus minutus</i>	N2000 K
Dwergstern	<i>Sterna albifrons</i>	N2000 K
Eider	<i>Somateria mollissima</i>	N2000 K
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>	N2000 K
Grauwe gans	<i>Anser anser</i>	N2000 K
Grote jager	<i>Stercorarius skua</i>	N2000 O
Grote mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>	N2000 O
Grote stern	<i>Sterna sandvicensis</i>	N2000 K
Kanoet	<i>Calidris canutus</i>	N2000 K
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	N2000 O
Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>	N2000 K
Krakeend	<i>Anas strepera</i>	N2000 K
Kuifduiker	<i>Podiceps auritus</i>	N2000 K
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	N2000 K
Middelste zaagbek	<i>Mergus serrator</i>	N2000 K
Parelduiker	<i>Gavia arctica</i>	N2000 K
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>	N2000 K
Roodkeelduiker	<i>Gavia stellate</i>	N2000 K
Rosse grutto	<i>Limosa lapponiaca</i>	N2000 K
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	N2000 K
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>	N2000 K
Smient	<i>Mareca Penelope</i>	N2000 K
Steenloper	<i>Arenaria interpres</i>	N2000 K
Strandplevier	<i>Charadrius alexandrines</i>	N2000 K
Topper	<i>Authya marila</i>	N2000 K
Tureluur	<i>Tringa tetanus</i>	N2000 K
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	N2000 K
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	N2000 K
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	N2000 K
Zeekoet	<i>Uria aalge</i>	N2000 O
Zilverplevier	<i>Pluvialis squaterola</i>	N2000 K
Zwarte zee-eend	<i>Melanitta nigra</i>	N2000 K

Schelpen en Kreeften

Voor schelpen en kreeften zijn geen specifieke regels te vinden. Wel wordt het voorkomen van bodemfauna gekoppeld aan visserijmethodes, met name demersale boomkorvisserij met wekkerkettingen. Hieronder een overzicht van soorten die aangemerkt zijn als "minder algemeen" bij het CBS, PBL op basis van onderzoek IMARES, gekoppeld aan de uitwerking van de KRM.

Gedoornde hartschelp	<i>Acanthocardia echinata</i>
Dichtgestreepte artemisschelp	<i>Dosinia lupinus lincta</i>
Noordkromp	<i>Arctica islandica</i>
Venuschelp	<i>Chamelea striatula</i>
Glanzende dunschaal	<i>Abra nitida</i>
Bolle papierschelp	<i>Thracia convexa</i>
Sabelschede	<i>Phaxas pellucidus</i>
Zeekomkommer	<i>Holothuroidea</i>

Bron: CBS, PBL, Wageningen UR (2012). [Bodemfauna Noordzee en boomkorvisserij](#) (Indicator 1251, versie 04, 28 augustus 2012). Tabel 'Dichtheid van soorten schelpen en kreeften, 2004. www.compendiumvoordeleefomgeving.nl. CBS, Den Haag; Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag/Bilthoven en Wageningen UR, Wageningen.

Haaien en roggen

Soorten gevonden onder OSPAR en CITES met aanvoer/vangstverbod.

Doornhaai	<i>Squalusacanthias</i>	Aanland-verbod OSPAR / KRM
Haringhaai	<i>Lamna nasus</i>	Aanland-verbod OSPAR / KRM
Golfrog	<i>Raja undulata</i>	Aanland-verbod OSPAR / KRM
Reuzenhaai	<i>Cetorhinus maximus</i>	Vangstverbod EU
Vleet	<i>Dipturusbatis</i>	Aanland-verbod OSPAR / KRM
Voshaai	<i>Alopias vulpinus</i>	Bescherming ONBEKEND
Zee-engel	<i>Squatina squatina</i>	Aanland-verbod OSPAR / KRM

Bijlage C Vragenlijst

Innovatie

- *Hoe minder bijvangst van ondermaatse vis hoe beter (want aanlandplicht).*
- *Hoe minder bodemcontact hoe groter de kans dat je kunt vissen in beschermde (habitat) gebieden.*

- 1) Hoe kun je je tuigen of je manier van vissen zo aanpassen dat je op deze elementen beter presteert?
- 2) Zijn er bepaalde technische aanpassingen (aan vaartuig, vistuig, net) die je zou willen maken (innovatie), maar die nu niet kunnen door regelgeving?

Regelgeving (focus op Technische Maatregelen) [neem ze mee!]

- 3) Er zijn veel regels opgesteld rondom visserij; van de EU, van NL – vooral de technische maatregelen zijn enorm toegenomen de afgelopen decennia. Elk detail van een net is vastgelegd; maaswijdtes door het net, hoe te boeten etc. Brussel wil dat gaan verminderen.
 - a. Wat zijn nu regels die volgens jou weg kunnen, overbodig zijn of verkeerd uitwerken?
 - b. Welke regels zijn goed om te behouden? Waarom?
 - c. Als je eens 'out of the box' zou denken en je zou het voor het zeggen hebben, wat zou je dan een goede mix aan regels vinden; hoe zou je het doen? Bijvoorbeeld alle vissers (max 200..?) krijgen 150 zeedagen en mogen alles aanlanden wat ze vangen. Of vissers krijgen een punten quotum, alles aanlanden – maar sommige vissen zijn meer punten waard dan anderen (vb kabeljauw 10 punten, schar 1 punt) en als je punten op zijn is het klaar met vissen dat jaar. Etc.

<p>Huidige pakket aan regels Zeedagen Quota Technische maatregelen Meerjaren beheerplannen N2000 (beschermde gebieden)</p>
--

Vragen over discards, beschermde gebieden, kwetsbare soorten

- 4) Op welke manier kun je discards verminderen?
 - d. Technische aanpassingen
 - i. Worden die technische aanpassingen gehinderd door de TM regelgeving?
 - ii. Waarom pas je deze aanpassing niet nu al toe?
 - e. Zijn er bepaalde regels die er voor zorgen dat je meer 'discard' dan je zou doen als die regels er niet zouden zijn?
 - f. Markt? [markt voor kleine vis zoals tongslips]

g. Andere manier van vissen

Oorzaak discards:

1)De vangst heeft geen of weinig waarde. Bijvoorbeeld: zeesterren worden niet gegeten; voor schar is een krappe markt wat invloed heeft op de prijs (vraag/aanbod), kwallen worden niet in Europa gegeten (maar wel in Japan) – er is dus hier geen markt voor;

**De vangst is beschadigd;*

**De vangst mag niet aangeland worden:*

**De vis is te klein (er zijn wettelijke minimum maten);*

**De visser heeft geen quotum (meer) voor de vis;*

2)Er zijn wettelijke afspraken over de samenstelling van de vangst per 24 uur;

3)De vis is beschermd (bijvoorbeeld steur of bepaalde haaien);

4)Soms gooien vissers bepaalde maten vis terug omdat andere maten interessanter zijn (die meer geld opbrengen, zeker bij een knellend quotum). Dit wordt high graden genoemd, en is verboden.

Bron: website IMARES

- 5) In welke gebieden mogen vissers nu, of in de nabije toekomst, niet vissen vanwege habitat bescherming? Kunnen ze door bepaalde aanpassingen te doen aan hun tuig ervoor zorgen dat ze wel toegang krijgen?
- h. Zo ja welke?
 - i. Worden die aanpassingen nu nog gehinderd door regelgeving?
- 6) Op welke manier kun je de vangst van 'kwetsbare soorten' verminderen / vermijden [zie bijlage]?
- j. Houd je daar nu al rekening mee?
 - k. Wordt je hierin door regelgeving beïnvloed? (dat je meer kwetsbare soorten vangt door regelgeving of dat je door regelgeving minder kwetsbare soorten vangt)

Participatief beheer

- 7) Heb je het gevoel dat vissers betrokken worden bij het tot stand komen van die regels?
- l. Waarom wel / niet?
- 8) Vindt je het belangrijk dat vissers betrokken worden bij het tot stand komen van die regels?
- m. Waarom wel/niet?
 - n. Wat zou er anders zijn (voordelen / nadelen)?
 - i. Betere regels
 - ii. Betere uitvoering (compliance, legitimiteit)

- o. Zou je zelf een actieve rol willen spelen bij de ontwikkeling van regels?

De volgorde van de vragen maakt niet zoveel uit, dat kan best veranderen afhankelijk van het gesprek. Wel is het goed alle onderwerpen aan de orde te laten komen.